

GAZETA LITERARĂ

Anul VII nr. 16 (318) — Joi 14 aprilie 1960

ORGAN SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

8 pagini 50 bani

Indonezia prietenă

Sol al păcii și prieteniei, exponent cu mare prestigiu al prozetelor, al luptei antiimperialiste și al coexistenței pașnice, dl. Sukarno, președintele Indoneziei, face o vizită de prietenie în țara noastră.

În veacul al XVII-lea, colonialismul olandez a pus stăpânire peste aceste ținuturi, întemeind ceea ce s-a numit cîndva Indiile Olandeze. Jugul acesta greu al colonialismului a fost scuturat de mișcarea națională, care la 17 august 1945 a creat Republica Indonezia de azi. Fiește că lucrurile nu s-au desfașurat fără opoziție și intervențiile imperialiste ale cuceritorilor englo-olandezi în 1946—1947—1949. Dar aceste intervenții s-au lovit de dorința fermă de libertate a poporului indonezian. Uniunea Sovietică a demascat ni o singură dată la O.N.U. politica agresivă dusă față de Indonezia de cucerire imperialiste.

În 1949, la Conferința Mesei Rotunde de la Haga, țările imperialiste au fost nevoite să recunoască independența Indoneziei. Tot la Haga, țara republică a fost silită să accepte cîteva formule de „colaborare” în cadrul unor „Comituri olando-indoneziane”. Erau tot aștea stăvile în calea completei eliberări economice, pe care Congresul Republicii Indonezia le-a înfăptuit în 1956. În același an, guvernul republicii a întocmit un plan (1956—1960) de dezvoltare și de transformare a economiei naționale. Pe lângă puternice hidrocentrale instalate în Java și Sumatra, s-a elaborat proiectul de construire a peste 100 de porturi precum și șantiere navale. Prin poziția ei geografică, Indonezia trebuie să devină o puternică forță maritimă, dezvoltîndu-se de tutele comerțului străine de navigație. Progresul realizat de republică în domeniul culturii a fost remarcabil. De la 2 milioane de elevi, în 1940, numărul a crescut la 8 milioane, în 1956. De asemenea, cota de alfabetizați a scăzut de la 94% în perioada antebelică, la 40% în 1956. Cercurile reacționare au dat de partidul Mașumi și imperiaștii din afară, neputînd fi de acord cu starea de independență au provocat rebeliunea din februarie 1958. Un rol important în această mișcare l-a avut și Taiwanul lui Cian Kai-și. Dar cum era de așteptat, prin puterea și voința poporului, această încercare a fost zdrobită.

Republica Indonezia a fost unul din inițiatorii conferinței afro-asiatice de la Bandung din 1955. Atunci, cu ocazia participării celor 29 de țări, președintele Sukarno a declarat: „Pe noi ne unește ura comună față de colonialism, indiferent sub ce formă s-ar manifesta. Pe noi ne unește ura comună față de rasism. Pe noi ne unește hotărîrea comună de a menține și întări pacea în lumea întreagă”. De asemenea, Indonezia a luat parte activă la conferința statelor afro-asiatice de la Cairo (26 decembrie 1957 — 1 ianuarie 1958). Legăturile Indoneziei cu statele din sistemul socialist și în primul rînd cu Uniunea Sovietică, sînt foarte strînse. Aceleași idealuri internaționale le apropie, aceeași luptă pentru pace, pentru coexistență pașnică. Indonezia este mult ajutată, în construcția economiei sale naționale, de toate statele socialiste.

Indonezia are o veche și bogată tradiție a creațiilor populare. Danșii, bogata literatură scrisă și orală, și teatrul — cel de limbă malay — alcătuiesc fondul acesteia al bogăției culturale a poporului. Deosebita și finețea imaginilor din siluetele folosite în vestitul teatru de umbre indonezian — javanez, în mod special — reamintesc de desăvîșirea artistică a miniaturilor indiene.

Legăturile economice și culturale dintre Republica Indoneziană și Republica Populară Romînă sînt menite să folosească din plin dezvoltării celor două țări. În prezent, în cadrul schimburilor culturale romîno-indoneziane, în Republica Indonezia se află un grup de cîntăreți și dansatori romîni. În țara noastră, pe ecranele cinematografului, spectatorii pot viziona filme indoneziane. Evident, astfel de manifestări, constituie doar începutul unor legături culturale ce se vor dezvolta tot mai mult. Viza președintelui Sukarno în țara noastră, înfîptită cu sentimentele de galdă prietenie ale poporului romîn, este o cheazăie a înfăptirii relațiilor cu poporul prieten al Indoneziei.

Ion Marin SADOVEANU

Plantărie de orez lângă Bogon (Indonezia)

V. I. LENIN la Kremlin, printre reprezentanții popoarelor din Orient, la al II-lea Congres al Kominternului (iulie-august 1920).

Lenin și literatura

A încerca să schițăm relațiile lui Lenin cu literatura este, căd să recunoaștem, o operație dintre cele mai temerare. Într-întîi, pentru că relațiile acestea sînt multiple și complexe și a gândi numai că le-am putea cuprinde ar fi curată înodestie, (de vreme ce monografia criticului sovietic B. Melich „Lenin și problemele literaturii ruse”, aparută încă de acum zece ani în traducere românească, numără multe și dense sute de pagini) și, în al doilea rînd, din pricina aceluia prea breșco simțînt de timiditate, pe care l-încercî și care te domină, ori de cîte ori viața te pune în fața unei situații emoționante, iar a vorbi despre Lenin, nu numai una din personalită-

de PERPESSICIUS

țile cele mai conștitoare ale istoriei contemporane, dar și una dintre cele mai vii și mai active, din pricina unei izbucniri actualități a operei sale, este într-adevăr o situație cu totul așdă din comun.

„Ne-ndoiim dac-așea oameni intra ad-evăr au stat”, spunea într-una din marile lui poeme Grigore Alexandrescu, cînd, cu un veac și mai bine în urmă, evoca glorioasa umbră a lui Mircea la Cozia — și versul acesta răsună cu atît mai pregnant în memorie, cu cît distanța dintre noi și Vladimir Ilici Lenin abia de se măsoară cu decențele. „Întreprinderea-ți lu dreptă, a fost nobilă și mare — De aceea al tîdu nune va și scump și nepătat” — sînt alie două versuri

care, Krupskaja notează: „Această carte se armonizează doar atît de bine cu starea lui sulească de atunci”. Dintr-o scrisoare din 13 dec. 1913, de la Craiova, trimisă surorii lui Lenin, desprindem acest fragment deosebit de bogat și care întregeste în chipul cel mai sugestiv, portretul lui Lenin: „Am hotărî cu Volodia (Vladimir) ca după sărbători să ne apucăm de cercetarea bibliotecii universitare de aici. Căci, spre rușinea noastră, nu am fost nici măcar odată pe acolo. Dacă îlmînzim după ceva aici, apoi îlmînzim după beletistică, Volodia aproape că i-a înlocuit pe din-afară pe Nadson și Nekrasov, un volum disparat din Anna Karenina e recitat pentru a suta oară. Beletistica noastră (o parte înfîmîd din ceea ce am avut la Piter) am lăsat-o la Paris, iar aici n-ai de unde să-ți procuri o carte rusească. Cîteodată cîlim cu învidie anunțurile altorilor care vînd 28 de volume Uspenski, 10 volume Pushkin etc. etc.”

În anul revoluției, în aceia al războiului civil și al perioadei atît de prucene, cînd, din ruinele trecutului, pucește la organizarea statului socialist, Lenin nu nesocotește, printre mar-

șii, Krupskaja notează: „Această carte se armonizează doar atît de bine cu starea lui sulească de atunci”. Dintr-o scrisoare din 13 dec. 1913, de la Craiova, trimisă surorii lui Lenin, desprindem acest fragment deosebit de bogat și care întregeste în chipul cel mai sugestiv, portretul lui Lenin: „Am hotărî cu Volodia (Vladimir) ca după sărbători să ne apucăm de cercetarea bibliotecii universitare de aici. Căci, spre rușinea noastră, nu am fost nici măcar odată pe acolo. Dacă îlmînzim după ceva aici, apoi îlmînzim după beletistică, Volodia aproape că i-a înlocuit pe din-afară pe Nadson și Nekrasov, un volum disparat din Anna Karenina e recitat pentru a suta oară. Beletistica noastră (o parte înfîmîd din ceea ce am avut la Piter) am lăsat-o la Paris, iar aici n-ai de unde să-ți procuri o carte rusească. Cîteodată cîlim cu învidie anunțurile altorilor care vînd 28 de volume Uspenski, 10 volume Pushkin etc. etc.”

În anul revoluției, în aceia al războiului civil și al perioadei atît de prucene, cînd, din ruinele trecutului, pucește la organizarea statului socialist, Lenin nu nesocotește, printre mar-

(Continuare în pag. 2)

Estetica leninistă și aprecierea talentului

Arta și literatura solicită anumite criterii specifice de apreciere. În concordanță cu caracterul propriu de reflectare a realității. Această idee a fost dezvoltată de Lenin în aspectele ei teoretice, cînd a examinat diferența între cunoașterea științifică și cea artistică. Ceea ce ne preocupă aici nu este atît să definim sensul deosebirii, (tema a fost tratată în articole precedente), cît pornind de la aceste observații să reamintim unele păreri ale lui Lenin în legătură cu talentul literar și menirea artei în general.

Complexitatea și natura specială a reflectării artistice nu contravin în nici un fel atitudinii ei angajate. Acesta este un adevăr fundamental pe care-l proclamă Lenin. Știm astăzi din numeroase mărturii — articole ocazionale, memorii, ruderor sau prietenilor, relațiilor tovarășilor de luptă, — ce înaltă semnificație atribuia Lenin literaturii și artei. Lectura scriitorilor preferați era pentru el un nou prilej de meditație asupra Revoluției. Opiniile lui Lenin asupra direcțiilor opere de artă mărturisesc întotdeauna patosul militantului. Ungheul de vedere este cel al luptei pentru victoria proletariatului și acest criteriu de apreciere devine organic, un fel unitar de a recepta și desfășurarea vieții. N. K. Krupskaja povestește: „O dată a venit la Berna o trupă rusă care juca în limba germană; se prezenta „Cadavrul ulu”

de L. Tolstoi. Ne-am dus și noi. Pieșa era foarte bine jucată. Asupra lui Ilici, care ura din adîncul sufletului orice convenționalism și filistinism, această piesă a produs o impresie extraordinară. După aceea a vrut să meargă s-o mai vadă o dată...” Așa dar, polemica împotriva filistinismului burghez, temă dominantă în publicistica leninistă!

Lui Lenin îi plăcea romanul „Ce-l de făcut?” al lui Cernișevski, cu toate că-î recunoștea slăbiciunile artistice. Admira însă curajul civic și idealul revoluționar care înaripau romanul.

Forța talentului se evalua deci după eficiența lui socială. Lui Serafimovici, Lenin îi scria: „Operele d-tale... mi-au inspirat o mare simpatie pentru d-ta și aș dori mult să-ți spun cîi de TREBUINCIOASA acum muncitorilor și nouă tuturor munca d-tale”. Despre „Mama” lui Gorki, Lenin spunea că este „o carte foarte actuală”, „o carte necesară” și prevestea influența pe care o va exercita asupra maselor de cititori.

Coefficientul de utilitate în lupta revoluționară era pentru Lenin un element hotărîtor. Mulți apologeti ai burgheziei s-au strădui să lălisice aceste declarații leniniste, protestînd egomoniile împotriva îngrădirii artei și a uniformizării talentelor. Lenin a prevăzută aceste vociferări ale intelectualității mic-burghize și a precizat foarte clar că aici nu poate fi vorba de o egalizare mecanică. Participarea scriitorului la Revoluție depinde și ea de vigoarea talentului. Niciind talentul nu s-a bucurat de o atît de mare considerație. Într-o scrisoare către redacția ziarului Pravda (sîrșitul lunii mai 1913) Vladimir Ilici scria: „În privința lui Demian Bedniî continui să fiu PENTRU. Nu vă legați, prieteni, de slăbiciunile omenești! Talentul este o însușire rară. El trebuie sprijinit sistematic și cu multă grijă”.

Elaborînd proiectul grandios al literaturii socialiste, Lenin vorbea despre o varietate a stilurilor, care să se verifice în întrecerea constructivă. Dacă ideologia socialistă este comună, pe tărîmul pluralității tendințelor artistice nu trebuie acționat arbitrar, cu prescripții și decrete. Lenin se declara partizanul unei atitudini atente și cumpănite: „În problema culturii, pripela și excesul de zel strică mai mult ca orice”. Trebuie să ne păstrăm de o nev-

Și totuși omul acesta de acțiune, care a luptat și și-a sacrificat viața pentru „pecinica îndărate a omenirii”, care ura din adîncul sufletului orice convenționalism și filistinism, această piesă a produs o impresie extraordinară. După aceea a vrut să meargă s-o mai vadă o dată...” Așa dar, polemica împotriva filistinismului burghez, temă dominantă în publicistica leninistă!

Lui Lenin îi plăcea romanul „Ce-l de făcut?” al lui Cernișevski, cu toate că-î recunoștea slăbiciunile artistice. Admira însă curajul civic și idealul revoluționar care înaripau romanul.

Forța talentului se evalua deci după eficiența lui socială. Lui Serafimovici, Lenin îi scria: „Operele d-tale... mi-au inspirat o mare simpatie pentru d-ta și aș dori mult să-ți spun cîi de TREBUINCIOASA acum muncitorilor și nouă tuturor munca d-tale”. Despre „Mama” lui Gorki, Lenin spunea că este „o carte foarte actuală”, „o carte necesară” și prevestea influența pe care o va exercita asupra maselor de cititori.

Coefficientul de utilitate în lupta revoluționară era pentru Lenin un element hotărîtor. Mulți apologeti ai burgheziei s-au strădui să lălisice aceste declarații leniniste, protestînd egomoniile împotriva îngrădirii artei și a uniformizării talentelor. Lenin a prevăzută aceste vociferări ale intelectualității mic-burghize și a precizat foarte clar că aici nu poate fi vorba de o egalizare mecanică. Participarea scriitorului la Revoluție depinde și ea de vigoarea talentului. Niciind talentul nu s-a bucurat de o atît de mare considerație. Într-o scrisoare către redacția ziarului Pravda (sîrșitul lunii mai 1913) Vladimir Ilici scria: „În privința lui Demian Bedniî continui să fiu PENTRU. Nu vă legați, prieteni, de slăbiciunile omenești! Talentul este o însușire rară. El trebuie sprijinit sistematic și cu multă grijă”.

Elaborînd proiectul grandios al literaturii socialiste, Lenin vorbea despre o varietate a stilurilor, care să se verifice în întrecerea constructivă. Dacă ideologia socialistă este comună, pe tărîmul pluralității tendințelor artistice nu trebuie acționat arbitrar, cu prescripții și decrete. Lenin se declara partizanul unei atitudini atente și cumpănite: „În problema culturii, pripela și excesul de zel strică mai mult ca orice”. Trebuie să ne păstrăm de o nev-

CHIPUL LUI ILICI

de Eusebiu CAMILAR

ilele trecute, în timp ce contemplam lacul, s-a apropiat de mine un grup de copii. Am părăsit îndată contemplarea aducului, și m-am întors spre ei, cu simțămîntul altele contemplări, mult mai adînci, a viitorului, căci doar copiii, răsăriți în primăvara socialismului, vor ospăta piinea dep-lină pe care o frămîntăm astăzi.

Aș fi vrut să-i urc cu mine pe o culme, să le arăt patria în plină industrializare, să se minuneze, împreună cu mine, de stilul cu cabluri electrice, ca de niște șiraguri de cor-cori. Aș fi vrut să le arăt tornurile fabricilor și industriilor, șiștele spre cer svelte ca săgețile, să le arăt re-linierarea orașelor și satelor, soselele ce străbat patria ca niște panglici de aur și cimpile deslețite de tractoare.

Am închis ochii, închipuindu-mă împreună cu copiii pe culme, și d-odată m-a cuprins un fior puternic, parcă izvorit din toate fibrele pămîntului patriei, din toate puterile creatoare ale energiei creatorilor și bra-țele, care construite neconștient, cu o înflăcărare încă neînțînă... În mod firesc, în minte mi s-a răsărit chipul lui Vladimir Ilici Lenin, a căruî gîndire este veșnic izvor al energiei. Înima lui înflăcărată trăiește veșnic și o vom simți veșnic, svicînd în forța hidrocentralelor, curgînd ca un fluid prin liniile de înaltă tensiune, luminînd întinderi, transformînd par-agrafină în ogor și pustietatea în gră-dină. Gîndirea lui trăiește veșnic în faptele oamenilor muncii, în gîndirea sașanilor, în imnurile poezilor. Înima și gîndirea lui, puse în slujba Marii Revoluții, sînt izvoarele cele nepier-torabile ale energiei creatoare, și prin ele, noi, cei de astăzi, putem înfăptui ce înfăptuim.

Oriunde răsare o rază de lumină, răsare și numele lui Vladimir Ilici Lenin, căci dulceața și binecuvîntarea luminii sînt de neînțeles, fără numele lui veșnic! Ori pe unde umblăm, ori-unde vedem copii zîmbind la apariția luminii sau citind, se află de față și spiritul creator al celui ce a descătu-șat viața umanității și i-a dat al curs spre monumentele viitorului. Viața a-cestui uriaș a fost viața mulțimilor, bucuriile lui au fost bucuriile mul-țimilor. El este alii de prezent, și va fi mereu și oriunde alii de prezent, pen-tru că ideile lui sînt sădite în inima umanității muncitoare, în acel loc asupra căruia nu are putere, nici bru-ma cea neîndurătoare a timpului, nici viitorul, nici arșița, căci nimic nu poate distruge simburile vieții ome-nestii!

Omenirea s-a svirpolit atîta timp, în vînturile curentelor contrare, a fă-cuț unorii pași de melc într-un mileniu, și ceea ce a izbucnit să înfiripe în alte milenii, s-a zguduit ca pleava, într-un an sau într-o zi, dar ceea ce au înfăptuit ideile comunismului

în mai puțin de jumătate de secol, nu are seamă în nici o epocă creatoare a tuturor timpurilor. Toate cele vechi par clipe, față de dimensiunile timpului socialist. Oare care dintre temerari au mai înzeștrai planeta noastră, cu mări noi? Care dintre ei au izbit să transforme pustietatea în cîmp, sau să culegă mărge din gră-dinile plantate între ghețurile veș-nice ale Nordului?

Voi, mării și bunii mei prieten, ați auzit, bunăoară că, în curînd, pes-cărușii de la Marea Neagră vor porni în migrație căutînd unele mări noi, gata să răsărî între munții patriei noastre? Ați auzit de Marea Bîcazu-lui? Bătrînule și căruntule Cealbu-lu, foarte curînd simpla țea se va oglin-di în niște talazuri proaspele ca : - fasa, căci lacul de acumulare la L-cazului va crește, neconștient va crește... În undele Mării Bîcazului, pînă la cel mai mărunț strop, va svicni inima lui Vladimir Ilici, căci fără Revoluția din Octombrie, fără ideile sale călăuzitoare, fără inima lui ferbită ca inima pămîntului, nici marea aceasta n-ar fi existat.

Dacă binevoim, haidem să ne du-cem în oriceare sat vrei, și mă prind de pe acum, că vom afla cel puțin o carte, în casa fiecărui om, sau măcar un început de conștiință despre cucerirea cerului, prin astronavele socialismului... Iar dacă vom întîlni suflet de om care să nu știe măcar ce este cinematograful, și dau ori-ce... Iar dacă vom mai întîlni om vrednic și analafet, mă dau hăt de-abinele! E au puțină, oare, ca toate să se fi putut îndeplini, numai în cincipezece ani? Bineînțeles că da... căci cel ce merge înainte în numele lui Lenin, biruitor este todea-una, chiar dacă ar avea de despicat piepturile munților! Despre aceasta, nu incupe nici o îndoaie, căci eroii construcției socialiste au străbuzat de mult cu unelele temerare, munții înalți și nenuntrați!

Să urcăm pe Olt, către Rîmnicul Vîlcii, și dacă va fi seară, ne vor mira luminile de la Băbeni, și schelele sondelor, ca niște uriași încre-merii în ceturi. Rădicarea patriei noastre, punerea temelior socialismului cu atîta dirigenți, și în așa de scurt timp, n-ar fi fost cu puțină, dacă istoria n-ar fi creat o personalitate care va domina mil-eniile, dacă pămîntul n-ar fi tresă-rit, cînd a svicnit inii, înima lui Le-nin, dacă gîndirea lui n-ar fi răspîndit biruitoră fișii de raze, creînd dru-muri pînă la cea mai depărtată și inzeșabilă zare a timpului.

Lată de ce îl iubim pe Vladimir Ilici Lenin. Copiii de pe malul lacu-lui rideau la soare, fără să-și dea seama, că de fapt rideau cu toată îni-ma lor proaspătă, viitorului și lui Vladimir Ilici Lenin. Adîncul lacului parcă înfășia trecutul, cu umbrele Copiilor înfășiau ceea ce e de neoprit, viitoru și biruitoru lui de neoprit.

30 de ani de la moartea marelui poet

Maiakovski - poetul revoluției

Acum 30 de ani a murit Maiakovski, — poetul acela viguros și cu stejar falnic și plin de viață și de zbucium ce o furtună.

Cu moartea fiecărui om dispore un univers. Universul lui Maiakovski era grandios, cosmic. Pentru cine a știut să citească în poezia lui sufletul so-vietic, uriașul elan al revoluției și poporului rus, sputnicul și lumina erau vădit prevăzute. Poezia lui Maiakovski ia precedat prevestitor, cu o nădrăre și deslănțuită putere a prevederii. Poporul care a dat poeziei universale pe Maiakovski, trebuia să dea în știin-ța pe fauritorii, cu mintea și cu mina, a sateliților artificiali și a rachetelor interplanetare.

E același suflet al unui uriaș popor, pe același mare dimensiunile sînt altele, pe măsura uriașilor.

Revoluția din Octombrie a fost mă-reală, ca o deslănțuire a naturii, care a scuturat și pînă la pămînt tot ce era vechi și putred, din in loc mugurîl tinăr al unei noi vieți.

Revoluția s-a născut împreună cu cîntărețul ei. Și l-a făurit pe măsura: uriaș, frumos, fără teamă, culețtor, încercat de ură și de dragoste, strîngînd cîntecul de țarie, ca și cum le-ar fi sculptat adînc în viuetul luptei, fără a alege vorbele după doaba lor so-noră, ci după puterea lor de expresie și din traista de cuvinte ale poporului.

Și a creat poezia Marii Revoluții din Octombrie. Ea nu seamănă cu nimic din ce a fost înainte. E unică în lume, după cum Marea Revoluție din Octom-brie este unică.

materială, aceea care crea de pe atunci premisele spirituale, creatoare ale sputnicilor, totul a devenit poezie. Dar o altă poezie decât aceea cu care lumea era obișnuită, — una lipsită de toate zoroanele convenționale, de toate vorbele dulci, de toate cișelele zahariste, de toate formulele bătrîne și răsunate care nici nu mai puteau zîngăvi.

Înțelegînd perfect comanda socială a revoluției, Maiakovski i-a dat aripi de poezie, pentru ca ea să devie fondul sufletesc al oamenilor, poezia lor înti-mă, tumultuoasă ca o sevă, primăvara.

Tot ce este viață a intrat în poezie. Munca a devenit prin transfigurare, poezie: „...Dar lucrăm lucrăm Ca și cum am scrie o epopee uriașă”.

„Ascultați Cum gem locomotive Cum se aude printre crăpături și prin daunea: Aduceți cărbune de pe Don! Lăcătuiți, mecanici de depou...”

Oamenii revoluției, conducătorii, a-gitatorii, vorbeau tare, vorbeau pentru mulțimi, își înjghebau din orice, ori unde, o tribună. Maiakovski este unul dintre ei: strigă adevărurile, credin-țele, în gura mare; ueză oriunde pe-o tribună. Versul lui nu e de citit seara, în halat și papuci, ci de rostit cu glas tare, în piața publică, de sus, de ne-o platformă.

Revoluția din Octombrie a făcut din toți oamenii cinstiți — creatori ai istoriei noi. Maiakovski îi preia revoluțio-nar ca atare, și face din ei și din pro-blemele lor de fiecare zi esența poeziei sale. Luibta lui e clasa muncitoare.

„Toată viața mea, buciem de poet, Toată închinată fie, clasă muncitoare”.

nici de la muncă și nici de la un subiect revoluționar”.

Revoluție totală în concepția despre poezie, în conținutul ei. Orice poezie trebuie să aibă un mesaj al clasei muncitoare.

Revoluție și în forma, în legile es-croscroante ale poeziei. Haină nouă, aspră, tăioasă, precisă, cu linii mari, pentru vigoarea conținutului nou. Hip-erbolă și grotescul își au o mare con-tributie, atunci cînd poezia e luptă și cînt de dușmanii care fi caracterizat cu astfel de imagini. Versul trebuie să exprime nu numai sentimentele, dar, îndeosebi, încordarea lor extremă. Ele nu au a spune nimic superficial. Fiecare cuvînt exprimă ceva esențial. El trebuie valorificat ca atare, fiecare cuvînt trebuie să fie de egală importanță cu toate celelalte. Fiecare devine independent, proclamă o idee, singur în vers, ca o lozină, sau ca un strigăt scurt.

Poezia în totalitatea ei aduce aminte de acul cloot de vînt exploziv parcă, al tunetelor dese cînt de deslănțuire o fortună. Versul e vehement, polemic, plin de un extraordinar patos agresiv. Ritmul e frînt, rimele nesestepate, ca furtunile neregulate, pe front, la un atac.

Și totuși... ce greu este de exprimat tocmai esența poeziei lui Maiakovski, alieci grandioasă și puternică. E înar glasul și expresia Marii Revoluții in-seci.

Maiakovski e marea noștră înaintaș. E descăleul tuturor poezilor de azi și de mine. Nu în forma de neimitat a ce-denței și versului său carei aparține structural, ca înșuși vigoarea lui fizică, ci în noua esență a poeziei: în con-ținutul de idei; în marea pasiune pentru popor și lumea pe care o fiau-rește; în încrederea neclintită în vic-toria socialismului; în arzătorul lui pa-triotism socialist; în devotamentul față de partid; în vigoarea hieirii exploz-tării, a făgărniciei, a falsității moralei burgheze, a tuturor tarelor trecutului, — în acest fel să-i discipolii dacă, într-adevăr, vrem să-i aducem singurul omagiu care, în ochii lui bunii dar se-veri, ar putea să ne onoreze pe toți.

Troizeci de ani de la moartea lui Maiakovski însemnă doar primele clipe ale nemuririi sale.

Demostene BOTEZ

Numărul viitor al „Gazetei literare” va fi închinat a-niversării a 90 de ani de la nașterea lui VLADIMIR ILICI LENIN

Viața noastră

La noi...

GALITATEA LOGUINTELOR. Se discută despre calitatea noilor construcții. Nu se mai discută despre cantitate, am intrat în fața cind se naște un bloc pe lună, un cartier pe semestru și un oraș muncitoresc pe an, se discută foarte aprins însă despre calitate. Despre arhitectură, despre mărima încăperilor, despre așezarea dependințelor, despre ferestre, despre tapet. S-au implinit de curind 15 ani de la 6 Martie și ne amintim zilele cind muncitorii, infomețați, se zăteau (și pe bună dreptate) pentru mâlai la economat. Astăzi presa de partid cere (și pe bună dreptate) organizațiilor de construcții să amenajeze în apartamentele noi, băi destinate băii. Nemuțumiri „de lux”? Poate, dar „luxul” devine o necesitate „simplă” într-o vreme cind după înșămintat țărâmul se duce la televizor, mizerii iac călătorii în străinătate iar, zilele trecute la conferințele regionale de partid, membrii Biroului Politic au vorbit despre defecțele constatate personal în amenajarea blocurilor... Cind oamenii de stat trec, în aceeași zi, de la analiza relațiilor internaționale la studierea camerelor pentru copii, este firesc să încheie fraza cu vorba socialism.

LISZT LA STRUNG. Orchestra simfonică „Giprian Porumbescu” a prezentat la uzinele „Mai” din Ploiești, în fața a peste 1000 muncitori, un concert cuprinzind opere de Liszt, Enescu, Hăciutariu... Era o vreme, e numai un veac de atunci, cind sonetele se făceau auzite în saloanelor domnițorului doar. Era o vreme, sint numai vreo două decenii de-atunci, cind sonetele se făceau auzite contra bilete costind cit un salariu pe-o săptămână, la Atheneu doar. Astăzi sonata a fost cucerită de-o mină binecunoscută și transportată, cu pian și frac, la strung. Așa dar, Liszt la locul de producție.

ORAȘUL-ARGUMENT. Hunedoara este un argument. Cind am coborât din tren intr-o dimineață albă la Hunedoara, am înțeles, privind gara nouă, — ce dinții clădire înaltă — că Hunedoara e mai mare decit un oraș, mai importantă decit un centru industrial și mai vie decit un permanent șantier de construcții: Hunedoara este un argument.

in iarna lui 1953 muceaua la Hunedoara, pe cunoscutul în întreaga țară șantier al uzinei coccchimice, citeva sute de uteniști și citeva mii de tineri. Era anul copilăriei. De la gară (alta, una veche și pricâjită și cenușie și bătuță de vinturi reci) puneați piciorul în noroi și din noroi, dacă o luai oarecum drept înainte, ajungeai la bărcile brigadierilor. Am trăit o vreme în bărcile acelea și trebuie să precizez, că uneor, îngheta apa în robinete. Alteori, apa se dezgheta năvălind în încăperi. Uneori era atit de frig la trezire, dimineața, incit să pleci pe șantier cu cintecele pe buze era, ca să zic așa, o problemă gîngășă. Alteori era și mai frig. Uneori dispăreau bocancii sau perile de dinți ale brigadierilor. Alteori dispăreau brigadierii înșiși, izgoniți cite unul, cite doi, de asprimea săpă-

țurilor, sau de nostalgia cuptorului părintesc.

Au trecut de atunci 7 ani... Au apărut pe dealul implinit în fața uzinei case cu un etaj, două și trei, case în alb, galben sau verzui, case mai „clasic” sau asemenea modelelor admirate în reviste de arhitectură.

Au apărut la citeva sute de metri de scindura neagră și veche acum a bărcilor, un teatru avind marmură și coloane grecești.

A apărut pe deal, lingă scindura veche și neagră și șind multe a bărcilor, un oraș pe care hune-donenii îl numesc prescurtat O.M. (Orașul Muncitoresc), rostindu-l cind „o me”, cind „om”. Indoește dealurile sint cultivate cu viță de vie, livezi de pomi sau, mai simplu, sint sint lăstate oile să pască. Dealul Ghizidului, de peste drum de uzină, a fost plantat cu civilizație.

in iarna lui 1953, dacă o apucați de la gară oarecum drept înainte ajungeți la cantina brigadierilor. Am luat masa acolo o vreme și amintirea mă obligă să spun că, în ciuda grijii cu care era amenajată și organizată, cantina nu utilizează cuceririle cele mai prețioase ale artei culinare. Uneori erai pus în situația de a refuza felul înfi. Alteori, erai pus în situația de a refuza felul doi. Uneori comandanții brigăzilor U.T.M. dădea a-lară doi cetățeni care se îngrijisera cu aprovizionarea. Alteori, dădea afară patru. Iar alteori îi dădea pe toți.

Au trecut de atunci 7 ani.

A apărut pe deal o clădire cu turn, ca o cetate a grijii pentru muncitor, cuprinzind restaurant, cofetărie, berărie. Interesant este faptul că restaurantul „Gorvinul”, elegant și imens, pentru sute de oameni, ține deschis numai seara. Local de noapte pe dealul Ghizidului.

A apărut, izbind privirea cu un alis, o șosea care străbate orașul tot și pe șosea, din timp în timp, cu regularitate, autobuze și iarși pe șosea, din loc în loc, cu regularitate, cabine pentru adăpostirea călătorilor.

Giji kilometri să aibă șoseaua? Giji kilometri de socialism.

A RIMA CU SPUTNIGUL. Dar O.M.-ul mai are, dacă nu greșim, și o altă semnificație: dezvoltarea paralelă a confortului cu industria. Construirea uzinei coccchimice de la Hunedoara a atras, construirea unui stadion (e pe terminate) de nivel european. Am trecut, nu prea de mult, citeva zile, prin Valea Jiului: intr-o zi am văzut, dimineața, termocentrala de la Paroșeni iar după-amiaza, pe munte, un hotel (era pe terminate) pentru mineri. De la cărbune, pe terasă... Uzinele „Steagul Roșu” din Orașul Stalin fabrică autocamioane: în același oraș funcționează un bufet automat (primul, dar de ce și singurul?) iar sus, la Poiana, dacă vizitezi hotelul pentru turiști, capeți pentru 50 bani introduși într-un mecanism muzical posibilitatea de a asculta cîntece. „Cutia-muzicală” insoțește, ca o umbră, automatizarea laminorului de la Roman și totul rimază cu sputnicul.

AI MIRODAN

Un restaurant nou la Hunedoara.

JUCĂRII... ȘI JUCĂRII

Jucăria, are în viața copilului, același rost pe care îl îndeplinește cartea. Ea poate să activeze copilul, să le dezvolte imaginația, să-i înconjoare uneor, cu aceea atmosferă fantastice ce le-o sfințește basmul, în funcție de felul jucăriilor, de frumusețea lor, ori de utilitatea pe care le-o atribuie copilul prin puterea de sugestie exercitată asupra lui. Cu ajutorul jucării copilul își poate pregăti mintă și mintea pentru meseria de mai târziu, după cum ea poate să scoada din mufelie pe copilul făcut sau închis, ori să-l facă mai îndrăzneț pe timid. A înalta o clădire din cultură este o îndelungă muncă de mare folos pentru cei mici.

Dar pentru a juca rolul acesta, jucăria trebuie să fie emoționantă, să atragă prin frumusețea ei, prin execuția și puterea ei de evocare. In primul rînd, jucăria trebuie să fie „crezută” de copil prin exactitatea execuției. O locomotivă care nu seamănă cit mai mult cu una adevărată, nu satisfăce. Iar dacă este făcută dintr-un material care se sparge lesne, e mare păcat de munca depusă pentru confecționarea ei.

Ai uneor impresia că niciodată o mamă nu și-a îngrijit cu atita sfințenie, sau atita dragoste și cu atita atenție odrasta, cit se preocupă letița, cu delicată gîngășie, de păpușa ei. Dar păpușile nu sint întotdeauna frumoase și dacă noi putem trece ușor cu vederea, chiar dacă ne supără, nu e bine să obișnuim copilul cu jucării

urite, cum sint, de pildă, căleșuși și pisicușele sau alte animale de stofă, unele cu piciorarele stribite, altele cu o blană ciudat colorată și în orice caz semănînd foarte puțin cu animalele pe care vrea să-l înfruncheze. Trebuie să formăm gustul la copii căci ei e holărilor acum pentru căleșul de miere. Există în magazine și păpuși cu o înfașare plăcută. Cele de arizanat sint minunate, îmbrăcate în frumoase costume naționale. E de asemenea bine cu astăzi carioanele cu poze pentru cei mici sint mici tablouri frumoase colorate, bine desenate. Poate nu le-ar strica acestor carioane de un catren sugestiv care să fixeze mai bine, în atenția copilului, animalul respectiv, cu citeva caracteristici ale lui.

Da, de la o vreme, jucăriile sint mai atrăgătoare, mai variate, dar copiii au motive să fie încă nemulțumiți din multe cauze. Unele jucării se strică imediat. Altele sint greu de manevrat. Ored că „Micul mecanic”, care ar putea fi foarte prețios în stimularea nu numai a spiritului de construcție, dar și a dezvoltării gândirii, prin încercarea copilului de a găsi și alte construcții decit acelea redată în modelele atașate jocului, nu își ajunge pe deplin scopul. De ce? Păpușele sint înșepenite pe șuruburi sau merg foarte greu chiar pentru degete mai îndelungate și mai puternice decit ale copilului nedepins. In jocul de care vorbesc se află redată prin desen, diferite mașini care se pot construi: moară, cîntar, semafor etc., precum și o mașină care se numește „bandsăge”. Este desigur vorba de bandsăge, dar și se putea spune foarte bine pe romînește, fierăstrău, și nu să se folosească un cuvînt german, necorect redat. E cu siguranță o greșeală de tipar, dar... Trebuie să spun aci (deoarece veni vorba) că cele mai grave greșeli de tipar sint acelea din cărțile pentru copii. In acestea n-ar trebui cu nici un chip să înțîlim greșeli pentru că pe cele mai multe copiii nu le poate îndrepta singur și astfel le învață eronat. Să lăsam însă această chestiune pentru alt articol. In ceea ce privește textele care insoțesc jocurile, acestea sint de multe ori neclare, uneori folosesc o limbă imposibilă.

Oare nu putem fabrica și noi asemenea jucării? Intrebarea e pusă de copii, dar mi-o însușesc.

Trebuie să spun însă că nu voi uita niciodată emoția băiatului meu care, cind a implinit o sîmă rotundă de ani s-a văpînt în posesia unui „scrocinan electric” ieșit din miniele acustice ale muncitorilor de la fabrica de jucării mecanizate „Bucuria copiilor”. Citeva clipe copilul n-a putut scoate o vorbă, iar singele îi pierise din obraz. Cu ajutorul a două baterii montate în interiorul „gării”, vagonul, poate fidelă a automobilelor care circula pe căile noastre ferate, alerga pe linii mînușcate, înainte și înapoi, după manevra pe care o făcea băiatul cu o manivelă din „gără”.

Aș vrea să spun ceva despre rachete. Pe cit mi-aduc aminte, niciodată o cucerire în domeniul tehnic nu a suscitat interesul școlarilor mici cum au putut-o face rachetele sovietice. Nu există școală care, nu există copil care să nu se intereseze de zborul rachetei, de sputnici, și copiii să nu participe cu însuflețire, punindu-și în joc toată imaginația pentru „Ămîrirea” extraordinare realizării a oamenilor de știință sovietici. De aceea cred că nu există copil care să nu-și înfocmească o rachetă. „Cum se face, m-au întrebăat copiii, că nu se fabrică jucării-rachete, pe care să le putem lansa în înaltul cerului?” Și mi-am amînit că în copilăria mea

se vindeau niște artificii foarte simple și ieftine: un tub mic de carton, ceva mai mare decit un cartuș de vîntoară, încercat cu pulbere, cu un fil și o coadă care nu era decit un beționar lung cam de 30 cm. După ce-ți dădeai foc fițului, cu un chibrit, adevărată alcătuire țigăna din mîna care-o ținea și ajungea la mare înălțime scîntind. Le-am povestit copiilor despre această rachetă miraculoasă, dar rudimentară, și inciputarea lor aprinsă a adăugat feburile atribuibile artificii, idei care nu” ar fi de lepădat dacă le-ar cunoaște vîntura din fabricile de jucării.

Am fost asaltat cu o multime de întrebări și sfaturi cu privire la jucăriile care ar mai trebui să se fabrică. Eu mă fac aci acoul unor doleanțe mai ușor realizabile, deși sint convins că imaginația, nu mai puțin bogată a meșterilor în arta jucăriilor, ar putea să rețină și alte idei. „Dar oare elicoptere care să se lase ușurat la pămînt, nu s-ar putea face?” „Dar arcuri de tras la semn — o, mai ales arcuri de indieni, arcuri ca ale ostașilor lui Ștefan cel Mare — pe care să nu le mai facem noi din muștele, rupînd copoșii?” In magazinele noastre de jucării, băieții sint încă delavozizați. Fețele pot găsi foarte frumoase camere de baie, bucatării, saloane cu mobilă etc., care pot satisfăce pe deplin gustul lor de mici gospodine, iar miștile, foarte bune, de asemenea. Dar băieții?

Oa încheiere imi pun o întrebare: există oare o comisie formată din specialiști diverși care să vegheze la punerea pe piață a jucăriilor?

Alexandru ȘAHIGHIAN

MIRACOL LA PODU TURCULUI

Podu Turcului era un firgusor moldovenesc, ponos, un mic centru administrativ și negustoresc, unde edificiul cel mai important era casa cu un etaj din centru, lingă monumentul eroilor tras în serie, unde posesorul aparatului de radio se identifica cu potențialul orșelului. Era deci un firgusor moldovenesc, ca multe altele, cenușiu, mort, o așezare uitată de dumnezeu și de oameni. Evenimentul cel mai de seamă îl constituia balul de iarnă, cu inevitabilul cadrii deschis de fostul și viitorul primar al urbei, a cărui agilitate era îngreuiată de pîntecul în îngrijitoare prosperitate. Muzicienii se reduceau la cei cinci muzicanți ai tirgului — transformați din necesitate la sărbători naționale în fanfară, la nevasta pretorului care cînta cu un deget „Hora Unirii” și la fiica băcanului, virtuoasă vestită, în stare să ducă pînă la capăt pe clopotele pia-

nului „La fereastra unde doarme o pisică”.

Și în tirgul acesta, la Podu Turcului s-a produs un miracol. El nu ține de aspectul fizic — simțitor mai întremat și mai luminos decit odinioară — ci de fizionomia intimă, de transformarea spirituală. La Podu Turcului a poposit Filarmonica de Stat din Bacău. Dar miracolul nu constă în prezența orchestrei în orșel. Miracolul începe abia din momentul cind soala Casei de Cultură s-a umplut, ônd în fața unui public avid — cunoscător de muzică, Filarmonica a executat din operele lui Glinka, Ceacovskii, Enescu, Weber. Miracolul începe în momentul în care mulgătorul de la Gospodăria de Stat a trecut într-o suflare pe acasă, s-a îmbrăcat sărbătorește și a mers la concert. Miracolul începe în clipa în care tractoristul abia întors de la muncă s-a strecurat în fundul sălii să-l asculte pe Ceacovskii. Miracolul se desăvîrșește atunci cind într-un

firgusor oarecare din Moldova, unde „muzicienii” se numărau pe degete, o sală de țărani, tractoriști, mulgători, aplaudă frenetic, bisează, se extaziază în fața mesajului muzical al lui Glinka sau Weber, un mesaj pe care-l pricep și care-i emoționează.

Dar miracolele mari — și acesta a fost unul — se repetă. Așa cum s-a întimplat cu concertul Filarmonicei din Bacău. La cererea muncitorilor, mecanizatorilor și tehnicienilor de la S.M.T. Podu Turcului — adică a unor amatori care n-au mai avut loc în sală — concertul a fost repetat. In studioul stației de radio-ficare din Podu Turcului — studio la Podu Turcului — orchestra din Bacău a cîntat din nou. Acum concertul a fost ascultat din întreg firgusorul concentrat pentru două ore în fața difuzoarelor.

Orchestra simfonică la Podu Turcului! Adică revoluție culturală în acțiune și în detaliu.

AI GIRNEAȚA

SCRITORII SEZISEAZĂ

Să ne oțelim răbdarea?

La ultima scrisoare a brigadierului silvic Nelu Baroană din Drăcești, raionul Roșiori, încă n-am răspuns. Poate că va citi „Gazeta Literară” (el citește revistele și ziarele) și va înțelege lucrarea mea.

Acum vreo trei luni, am publicat în „Știința tineretului” un articol intitulat „Estetismul rămîne certat cu versul popular”. In care, vorbind despre activitatea Casei de creație a regiunii București, criticam atitudinea intolerabilă a unor activiști de la această instituție culturală (în frunte cu directorul C. Păsculescu) față de creația de azi a poetului popular. Acolo vorbeam mai pe larg despre bogățiile, dar inegalele colecții de folclor vechi și contemporan, datorate strădaniei brigadierului silvic Nelu Baroană. Față de aceasta, sus-amintita instituție nu dovedea înțelegerea cuvenită, ci mai degrabă dispreț estetizant. Am citat textul unei penibile scrisori de răspuns adresată harnicului culegător folclorist, care nu și-a precupețit timpul și energia, alergînd din sat în sat, pe la bîtrîni și tineri, transcriind cum s-a priceput cîntecele anonime. Și propuneam ca, în locul unui astfel de răspuns jignitor, să se deplaseze un metodist al Casei de creație, sau să fie invitat tovarășul Baroană la București, pentru selec-

rea riguroasă și editarea materialului cules.

La citeva zile după apariția articolului, am primit o scrisoare de la Nelu Baroană în care, bineînțeles, își exprimă acordul total cu criticile mele. După o bună bucată de vreme, Nelu Baroană mi-a scris din nou: nici o vizită, nici o scrisoare din partea Casei de creație... Mă ruga să colaborez eu la selectarea poeziilor culese. Aș fi bucuros dacă, alături de Victor Tăbure, care cunoaște de mult colecția folclorică a lui Baroană, aș putea ajuta Casa de creație a regiunii București s-o publice.

Dar...

Tovarășii chemați să accepte programarea noastră n-au catadescit să răspundă nici un rînd lui Nelu Baroană, cei mai tristi, nici ziarului în care au fost criticați, deși există o lege care fixează și un termen obligatoriu în acest sens.

Tovarășe Nelu Baroană, sint convins că în locul scrisorii mele, suplinită prin rîndurile de față, vei primi totuși, într-o bună zi, cel puțin vizita de poilețe a unui activist al Casei de creație, regionala București, sau o invitație de a veni dumneata încoace.

Ion BRAD

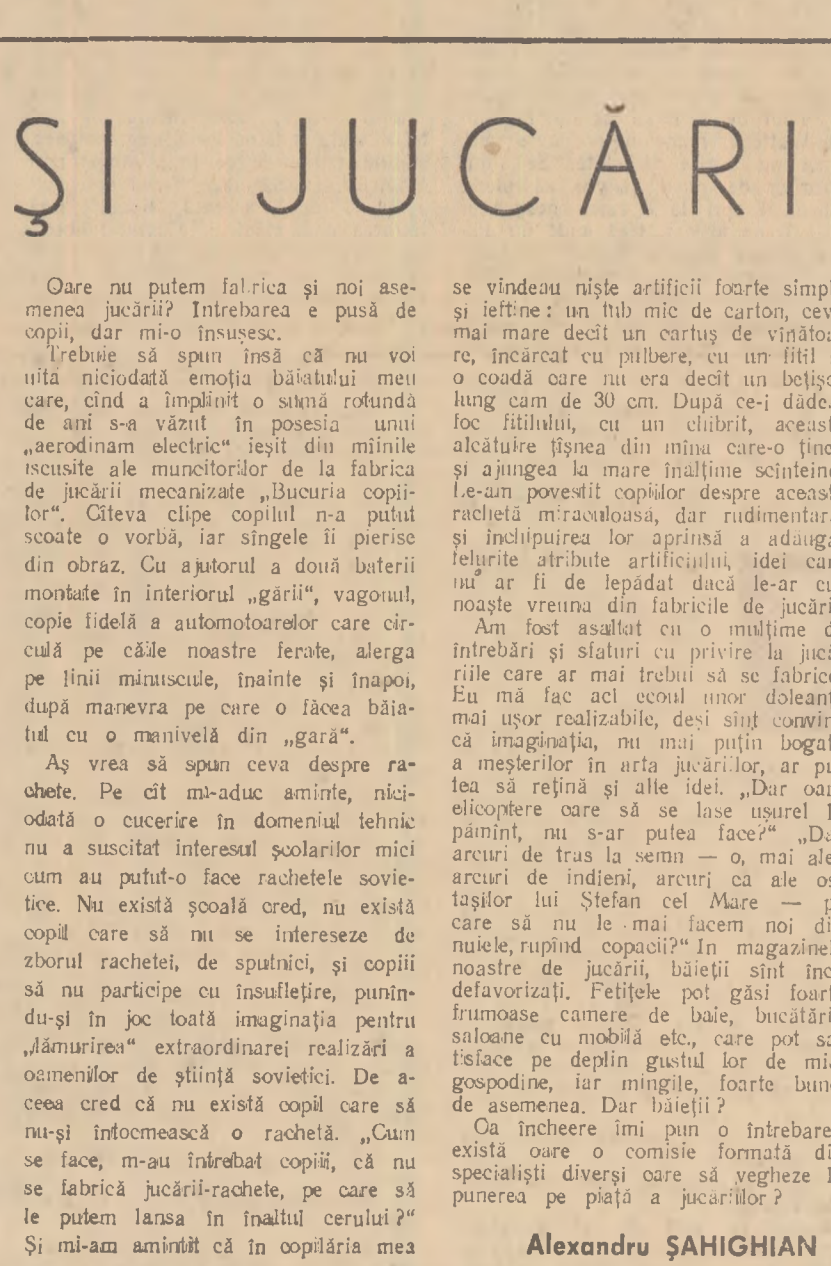
O poezie pentru Sfatul Popular din raionul Stalin

Nefiind destule grădinițe pentru copii în raionul Stalin, (dîntre-o neglijență a Sfatului Popular cu care din acest motiv, noi parinții ne slădim de mult), feciorul meu, în vîrstă de 5 ani, stă mai mult acasă, mai mult singur și plîngîndu-se și de urit, a început să scrie poezii pe care mă obligă să i le transcriu. Imi fac datoria de secretar. „Acum soriu despre București, spune el. Stau la fereaștră și privesc. In fața fereștrei este o grădiniță cu iarță și un copac. Eu mă uit la copac. Sint singur și nu-mi place. Aș vrea să stau cu măi mulți copii, să mă joc, să cînt și să fac jucării din plastilină. Tot în fața fereștrei, lingă Institutul de Petrol și Gaz, este un castel mare de fier care acoperă niște mașinării ale uzinei electrice. Copacul acesta de fier nu se așază bite pe locul lui și fiecare călător, cind calcă

pe el, produce o bubuitură asurzitoare. Ziuă și noaptea. La miezul nopții tresar din somn toți copiii din case cind bubuie acest copac. Și de ani de zile, sute de mii de oameni trec și calcă peste acest copac și mii de oameni îndură zgomotul lui infernal. Stau la fereaștră. Miine o să ies din casă. Aș vrea să traversez pînă în grădiniță. Dar pe această strădă, Nicolae Filăpescu, trec mii de camioane în nori înalți de praf și de nisip și sute de camioane claxonază, se înfrunchează la un depozit de benzină și cred că n-am să am curajul să ies din casă și, ca să soap de praf și de zgomotul de claxoane al mașinilor, mai bine am să am un camușaj mai gros la fereaștră.”

Asta e o poezie pentru Sfatul Popular al raionului nostru.

Traian COȘOVEI

Desen dedicat celor care fug de răspundere

— Ce imprudență! Eu n-aș semna niciodată de unul singur!

Desen de BENEDIOT GANESCU

Tribuna CRITORULUI

Un erou și faptele sale

Se spune că Gorki a primit o dată o scrisoare în care un pionier îi cerea adresa unui erou al său; puștil vreo să scrie. Pentru el eroul era un om viu, cu care se putea discuta. Impresia de veridicitate puternică și de retrîrire pasionată într-un cartier în care totul mi-era familiar am acut-o acum citen ale. Terminarea de citit „Buziera” și nou Vișu geala încă în fața mea atit de apropiat încit mi se părea că îl cunosc și că-l îndrăgesc de mult; mă pri vau cu un zîmbet superior, bun totuși, ca unul care a înțeles și și-a însușit cauza, cu adevărat încredințat, a clasei muncitoare. Iar acceptat de la început gîndirea. Lam ajutorat în acțiunile sale.

Nea Vișu este un comunist cu un dezvoltat simț al dreptății.

El nu acceptă nici cel puțin formal ideea că unul ce lăftîme sau directorul poate suferi cu adevărat, așa cum suferă el sau Tufuleasa. Paraziții n-au dreptul nici cel puțin să aibe gînduri care sint de drept ale altora.

Conștiința justetei luptei sale, a partidului, participarea sa la acțiunile partidului dau un sens major vieții sale și îl apropie de oameni. Cei din jur sint și înțeleg în el ceea ce ar vrea să fie ei înșiși. De aci acceptarea imediată a idealurilor a căror îndeplinire n-a puteau împiedica în nici un caz unul cu șeful de post Ieftimia sau Călarău, sau întregul aparat de stat burghez.

Este perioada cînd tot mai mulți oameni înțeleg ce înseamnă fascismul. Înțeleg și tan atitudine. „No să le distrug” gîndea plasatorul de la cinematograful „Noni”, strîngînd în mîna manjetele. „La nevoie o să tragem în nemși” — zise Tufuleasa.

— „Cu ce să tragem?” întrebă Dobrița mai puțin înspăimîntată decit Tufuleasa. — „Cu puștile!”

Iată, din ce în ce mai mulți oameni, mase întregi, înțeleg cuvîntul comunistului Vișu. Cred că acesta este meritul principal al cărții: a reușit să arate că lupta Partidului este îmbrățișată de mase. Comunistii nu sint singuri, ei sint elementele cele mai conștiente ale clasei muncitoare.

Folosind un stil sobru, Mazilu arată o adevărată cunoaștere a vieții, a oamenilor. Eroul său, în închisoare, este uman print tot ce gîndește („Ștînd cum va muri se simțea puternic. Sa putea plimba cu mințile în bucurare, se putea gîndi mai departe la tot ce-i plăcuse mai mult pe lumea asta...”)

Sacrificiul său n-a fost gratuit, tovarășii vor primi armele, vor avea deci cu ce să lupte.

Sfîrșitul cărții nu înseamnă sfîrșitul acțiunii. Rămîn în viață alți tovarăși ai lui, a căror prezență în carte, stăpînitore: Rămîne Raduța, Treșpeniți, Tufuleasa.

Prin acest sfîrșit, Mazilu deschide bariera unor acțiuni viitoare.

Cei dragi totdeauna trebuie priviți în față; dacă le vom menaja sentimentele (căldura) îi vom îndepărta de noi. Unul ca nea Vișu, puternic, sa va fatări mai mult decit în vom arăta că deși acceptăm principul sacrificiului său, nu putem fi de acord cu modul naiv de susținere. („Nu putea să tragă în ei acuma, cind soldații nu l vedea și n-aveau cum să ghicească de unde venea primăjdia”). Este o exagerare supărătoare, mi se pare chiar o tratură superficială a unei capitole ce putea fi zgăduir, nu pur constatat.

Dar Vișu trăește prin faptele sale de luptător.

Paul URDEA
Tehnician la Uzinele Semănătoare

Doi conceptii

S

ea, la opt, Toma su-

na la usa criticului. Il

deschise o femeie în

vrsta, îl întrebă dacă

a fost anunțat, apoi îl

conduse într-o anticam-

eră mare, plină de

picături. Luchian, Iser,

Verona, Palade, Toma

nu stău acolo decât c-

teva clipe și în pragul

salonului alăturat

apără criticul. Era îmbrăcat într-un

halat gros de dăftina cu guler mare,

și un

poftesc, tinărul meu prieten, poft-

esc.

În salon mai erau patru oameni:

un individ în vrsta, așezat într-un

fașon mare de piele, care ținea în

treburile un baston înșurubit, cu

mănușile de argint. Își propusese

bărbia de mințile sprijinite pe baston

și nu-și ridica capul nici când vorbea.

Avea pielea stăfâdită și un păr lung,

alb, adunat co sub o beretă mare,

francezăscă. Cealaltă îi spuneau „ma-

— Ei, asta e cu totul altceva. Nu

ai fost un simplu pictor de firme. Si

ce pregătire aveți?

— Trei clase de gimnaziu, ce

— Mda. Și părinții?

— Sunt la Oradea.

— Poate stinței chiar fiul sculptor-

ului Voican?

— Da.

— Mda. Acum înțeleg. Uite, tiner-

re, eu sint la Belle Arte, la catedra

de pictură. Dacă dumneata te-ai hotăr-

ât să devii pictor, atunci... Bineînțeles,

dacă maestrul ar sprijini, cererea

dumitale... Maestre?

— Maestrul tuși.

— Deci totul depinde de dumneata...

Din clipa aceea, Toma nu mai exis-

ta pentru el. Se întoarse spre lin-

ta cu mustași rari și barba roșcată.

Ce spuneam mai adineuri?

— Nu, nu... Despre Monet... Acum

sunt... Dumneavoastră, maestre, ce

credeți, femeia din „Portretul doam-

nei G.” nu este aceeași cu „Japoneza”?

— Nu cred, Doamna G. a fost pic-

tată, dacă mi-ai aduce bine aminte, în

’68... Da, în 1868, iar japoneza, după

opt sau zece ani... Domnule Maescu?

Fragment din romanul „Născut în Europa” de FRANCISC MUNTEANU

— Nici Picasso nu strălucește în

corectitudinea desenului.

— Vorbești prost, Picasso dărimă

formele exacte, cele simplificate, vrea

să ajungă la esență. Dar ca să le

poți simplifica, ele în primul rînd

trebuie să existe. Picasso caută un

drum nou. El se reîntoarce la desenul

primar. El se reîntoarce, ceea ce

înseamnă că a făcut deja un drum

spre perfecțiune. Tine minte: n-ai drep-

ta să negi ceva înainte de a cu-

noaște ceea ce vrei să negi. Poți să

urmezi calea lui Picasso. Dar asta

nu înseamnă a-l imita, ci a merge

pe drumul lui. Adică înveți întâi de-

seul și după ce cunoști bine omul,

liniile lui, le simplifice.

Dar acum, nu asta e important, ci

drumul dumitale. Îți spun. Dacă n-ai

să muncești conștiincios, n-oi să de-

vi artist niciodată. Asta am vrut să-

ți spun. Poți să mă îmi în serios și

poți să mă înjurî. Te privește. Dacă

te interesează cele ce îți-am spus,

vino să mă stăm de vorbă. În fiecare

după-amiază mă găsești la redacția

„Cuvintului liber”.

un fel de deputat al mahalalei. Ar

trebuia să porți în dumneața mesaj-

ului.

— Mesajul mahalalei?

— Da. Mulți au transmis pînă

acum mesajul lumii muncite și mi-

zere a mahalalei: Kolwitz, Grosz,

Masereel și încă mulți alții. Nu poți

fi pictor fără mesaj. E o crimă... În-

țelegi?

— Nu în întregime, domnule pro-

fesor.

— Și dacă nu cunoști mesajul umi-

lei lumii a mahalalei, înseamnă că

te-ai rupt de ea. Citești ziarul?

— Nu prea.

— Dar știi ce e război?

— Vă bateți joc de mine?

— Nu. Vorbești serios. Știi de ce

a atacat Germania, Polonia?

— Pentru coridorul de la Danzig.

— Nu. Coridorul a fost doar un

pretext. Dacă n-ai fi fost coridorul,

s-ar fi găsit ceva asemănător. E ră-

zboi pentru că se înfruntă două prin-

cipi, două concepții despre viață,

doză existente. Și dumneața, adică

un artist, mai mult decât oricine, tre-

buie să știe de partea cui ești. Dar

am impresia că predic în pustiu.

Dumneața, care ar trebui să deschi-

ze ochii oamenilor, ești orb sau nu

vezi. Cum se poate trăi așa?

Mănincă, se răcește friptura. Aici se

face cea mai bună friptură.

Cînd chematul aduce și bateria de

la gheață, continua:

— Vezi, tot ce se face în lume

se face din dorința de libertate. Și

războiul. Unii spun că vor să ducă

libertatea alor popoare și în re-

găritate le cotropesc, alții își apără

libertatea. Dar nu numai războiul, ci

totul izvorăște din această dorință

— pentru unii conștiență, pentru alții

subconștiență. Oamenii vor să știe,

deoarece cred că știind, vor putea să

fie liberi. De aceea se fac marile

invenții, de aceea slau mi de ingineri

în laboratoare, de aceea creează mi

de artiști. De aceea s-a născocit cre-

dința. Se zice că pentru ca oamenii

să se simtă mai liberi, pentru ca res-

ponsabilitatea să fie a altcuiva, pen-

tru ca omenirea să fie eliberată de

responsabilitatea existenței. Ateismul

tot din dorința de libertate s-a nă-

scocit. Oamenii nu mai vor să fie sub-

jugăți de credință. Prin orice prin-

ajă judeca lucrurile, parcă ar semăna

între ele, avînd amîndouă în felul

lor îndreptățire. Cînd doi oameni se

ceartă, fiecare în parte pare că are

dreptate, dacă privești lucrurile prin

prisma lui. Dar mai presus de adevă-

ratul acesta relativ, mărunț, există adevă-

ratul absolut, eterne. Multe nu se

știu încă, dar, în orice caz, oamenii

sînt și adevărul absolut.

— Îmi puteți spune unul?

— Desigur. Că oamenii se nasc

și mor. Asta e un adevăr absolut și

etern. Că oamenii vor să trăiască mai

bine, asta e altul. Acum, nu mai tre-

buie stabilit decât ce înseamnă mai

bine. În orice caz, oamenii din Con-

golul Belgian au alte concepții des-

pre bine și rău decât noi sau cei din

America. E vorba de găsirea unui

numitor comun și atunci totul se rez-

olvă. Acest lucru îl caută, par că

au dreptate. Problema ar fi ca ome-

ni să găsească o prismă univer-

sală. Unele concepții se impun lumii

cu tot mai mare forță. Vorbește de

concepțiile lui Marx. Asta e un filoz-

of neam. Hîterștii nemți îl renegă.

— Dar azi, îți-am vorbit destul. Hai

acasă!

Toma porni spre cămin cu un sen-

timent nelămurit; și dădu seama că

Bercescu îi fusese o prelegere poli-

tică, dar nu-i spusese nimic concret,

în afară de faptul că îi dăduse să

înțeleagă că foseștii sint vinovați, și

nu numai pentru faptul că au început

un război, ci în general, pentru o anu-

mă concepție despre viață, despre

libertate. Pe vremuri, în copilărie, ori

de cite ori răsfoia cărțile de istorie,

și

și

și

și

și

și

și

și

și

și

și

și

și

și

și

și

Maiakovski, inovatorul

upă primăvara din a-

nu 1930 a urmat o

vară fierbinte, uscată.

Soarele cu care atât

dată Maiakovski dis-

cutate atât de simplu

și neprotocolar, era

acum la zenit. Se ir-

dicase la zenit și soa-

rele poeziei sale. Dar

poezia lui Maiakovski

conține ceva mult

mai semnificativ decât

ipotezele clar-

vizașoare privind pro-

gresul material al

oamenilor. Cînd scria

în „Jubilari” că lui

și lui Pușkin „le e rez-

ervăzătoare, avea în

vedere nu numai

faptul că operelor lor

le e sortită o viață

îndelungată. Un geniu

etern prin viziunea lui,

prin capacitatea de a

privi retrospectiv, de a

înălța viața prezentului,

de la înălțimea culmi-

lor viitorului. Pentru

Maiakovski, prezentul

era granița dintre

trecurt și viitor. Real-

itatea era întotdeauna

„drum”, „Drumul Re-

voluției”.

De aceea poate, im-

aginele sale conțin

Maiakovski, la tribuna

ultime ale Revoluției, a

felurilor ei maxime: tot

pentru om. Iată de ce

nu putem separa mecanic

poeziea timpurii ale lui

Maiakovski de etapa

post-revoluționară a

scrierilor sale, căci ele

sînt întinse și profund

legate de dezvoltarea

ulterioară a creației

Sau poemul „Pentru

asta”. Existența unor

planuri multiple care se

întrec în necontenit, de-

zolvîndu-se armonio-

să înfruntîndu-se, toate

aceste elemente inovato-

are ale poeziei lui Maia-

kovski nu rezultă oare

din ceea ce poetul nu

face niciodată o separa-

ție mecanică între „înal-

țim și „mărunț”, între

Articol scris pentru „Gazeta literară”

La acea dată ritmurile

lui Maiakovski, limbajul

său telegrafic, pri-

ceperea sa de a accelera

tempul, aveau un con-

ținut inovator, exprima

spiritul epocii.

Unii nu înțeleg semnifi-

cificația poeziei revolu-

ționare ale lui Maia-

poetului. Încă în 1918

el declara în aceste

poeme:

Eu sint un om simplu,

al vremurilor viitoare

și-am venit să aprind

sulfetele goanelor,

căci știu cit-e de greu

să încerci să trăiești.

Dacă în acele poeme

La miezul nopții

Fragment din romanul „Cordovanii” de Ion LĂNCRĂNȚAN

și glasurile se aspreau. Se încingeau bătăi, pentru lucrul de nimic.

— De ce mă calci pe picioare, mă? Izbucnea cite unul.

— Așa vreau!

— Vre-ți foc să vrei! Dacă-ți dau una acu', puși a mori!

— Ia-ncearcă, numai! Incearcă!

— Inceră, mă! Te nimicese!...

— De ce să mă nimicesci?... — Așa! Pentru că vreau eu!...

— Liniștiți-vă, mă!...

— Nu vă mai certăți!...

— Nu vedeți c-o veni sfârșitul lumii!...

— Încă n-o veni, da-i pe-aproape!

— Pe-aproape pe dracu! Părolul din Moldova s-o-nins și la noi!

— Asta-i floare la ureche! Moldovenii și-or lua lumea-n cap!

— Azi-mine ne-o lătm și noi!...

Oamenii nu-și găsseau aleași și-măpăcarea și se înjurau și se băteau. Și-apoi, cind vedeau că n-au încotro, o luau din nou de la capăt cu discațiile, după obicei, țărănești, bijbind, orbecând.

Intrebările și căutările și bijbielile lor nu s-a vorbit la noi în sat așa de mult despre comunisti, despre dumnezeu și despre pămint. Toată primăvara, vara, toamna, iarna, în toamnă, erau supărați pe ea și nici nu voiam s-o iau în seamă. Ea a așteptat până cind am adăpat vacile, apoi s-a apropiat sfioasă.

— Ce mai faci, Lae?

— Bine!

M-am uitat la ea. Era palidă și înfrumusețată și se mișca șovăielnic, parcă i-ar fi fost teamă să nu cadă în tină.

— Dar tu ce mai faci, Parască? Am întreb-o eu imblinzit.

— Cum adică?

— Să te cooperez!

Irosim zimbea subțire. Ce-l păsa lui, Cumpăra pământ și se ținea de afaceri ca în vremea vremilor. La el în casă găseai de toate, de pe masa lui nu lipsea nimic. Știa să se deie după vremuri, crîșmarul. Nu se putea de-a curmezișul drumului și nu se amesteca în politica mai mult decât trebuia. Iși vedea de treburi, își vedea de afaceri. Timpurile acelea tulburi îi plăceau de minune. Se bucura de seacă și de necazurile oamenilor. Cu mine se purta cît se poate de bine. Nu spunea niciodată că n-are să-mi deie de băut, niciodată nu mă primea cu vorbe rele. Într-un timp, mi-a propus să intru slugă la el, i-am spus să-și puie pofta-n cui. Dar el nu s-a dat bătut și m-a împersurat cu vorba și m-a îmbunătățit la urmă. M-am înțeles să-i mai lucrău cite ceva prin curte și să-i mai ajut la crîșmarul. Slugă nu-mi convenea să mă tocmesc. Și-apoi, nici lui nu-i dispăcea să mă abă în curte, la îndemnă, fără nici o plată.

Îngul nu era rău. Aveam unde minca și asta mi-era de ajuns. Voiam să mă vad legăt din țară, voiam să mă vad țară în prag de primăvară, să mă simt mai slobod și să nu mă știu înțuit locului, să pot dormi pe cîmp, în țară, la plug, la sapă. Mai trecuse un an degeaba, fără să mă aleg cu nimic, fără s-o lămuresc într-un fel cu ai mei. Fusesse și seceța la mijloc, ce-i drept, și mai fusesse și despărțama de Parască, plecare ei de la matusa Oniță și singurătatea și pustirea mea. În vară încrusesem un timp la calea ferată, apoi mă tocmisem jilpar. Apoi nu mă mai tocmisem niciari. Acum, iarna fiind, mă gândeam și eu să încep altfel de viață. Plănuiam de fapt, pentru primăvara ce urma să vină o bătaie și-o răscolire nemaipomenită.

„La primăvară, cind o da colțul...” Mincam fărîmăturile de la masa crîșmarului și așteptam primăvara. Nu voiam să mă știu de nimeni și de nimic. Nici de Parască nu voiam să mă știu.

Intr-o seară, cind ne-am întilnit la finină, în vale, m-am făcut că n-o cunosc. N-o mai văzusem de cind plecase de la matusă, de cind de două ori, înfîmptor, o dată la sfînta Marie, în vară, altădată de Sîmădru, în toamnă, frații supărați pe ea și nici nu voiam s-o iau în seamă. Ea a așteptat până cind am adăpat vacile, apoi s-a apropiat sfioasă.

— Ce mai faci, Lae?

— Bine!

M-am uitat la ea. Era palidă și înfrumusețată și se mișca șovăielnic, parcă i-ar fi fost teamă să nu cadă în tină.

— Dar tu ce mai faci, Parască? Am întreb-o eu imblinzit.

— Cum adică?

— Să te cooperez!

Irosim zimbea subțire. Ce-l păsa lui, Cumpăra pământ și se ținea de afaceri ca în vremea vremilor. La el în casă găseai de toate, de pe masa lui nu lipsea nimic. Știa să se deie după vremuri, crîșmarul. Nu se putea de-a curmezișul drumului și nu se amesteca în politica mai mult decât trebuia. Iși vedea de treburi, își vedea de afaceri. Timpurile acelea tulburi îi plăceau de minune. Se bucura de seacă și de necazurile oamenilor. Cu mine se purta cît se poate de bine. Nu spunea niciodată că n-are să-mi deie de băut, niciodată nu mă primea cu vorbe rele. Într-un timp, mi-a propus să intru slugă la el, i-am spus să-și puie pofta-n cui. Dar el nu s-a dat bătut și m-a împersurat cu vorba și m-a îmbunătățit la urmă. M-am înțeles să-i mai lucrău cite ceva prin curte și să-i mai ajut la crîșmarul. Slugă nu-mi convenea să mă tocmesc. Și-apoi, nici lui nu-i dispăcea să mă abă în curte, la îndemnă, fără nici o plată.

goale, așa cum venise. Am strigat-o, dar ea nu mi-a mai răspuns și nici în urmă nu s-a mai uitat.

— Acum se dice acasă și plînge toată noaptea... Și după apă de ce-o fi venit chiar aici?... Fîntina din gura lui deși nu-i stricată...

Am dat drumul la găleată din mîna și-am pornit-o pe poteca la deal, strîgînd-o. Dar ea nu mi-a răspuns. Poate că nici n-a fost în mîna zis eu, întorcîndu-mă la fîntină... Poate că mi s-o nălicu...

Cumpăna se mai clătina încă în aerul acela umed și sur. Se bălăbănea și se legăna. Am vrut s-o opresc, dar n-am izbitit. Găleata mi-a scăpat și m-a izbit în cap. Am tresărit și m-am dat la o parte, speriat.

Lar am făcut una zdravănă, lar mi-am bătut joc...

Vitele crîșmarului se împărășiseră pe la sălci, să se scarpine și să mai zburde. M-am repezit la ele și le-am luat numaidecît în pleasa. Pînă acasă le-am dus în galop.

Cind am ieșit din vale, m-am întilnit cu niște feciorași și cu niște leie.

— La o parte, mă!

Feciorașii s-au ferit, rîzînd.

— Faceți loc, mă, că vine Cordovanu, cu ciurda crîșmarului...

— V-arăt eu vouă, amărîților! La toți... Tot satul!...

Am pocnit din bici și-am strigat la vite. Speriate, înfricoșate de mîna mea neașteptată, dobitoacele s-au buclucit unele peste altele, împingîndu-se. La ușa grajdului, s-au grămădit și mai rău. Înăuntru, după ce s-au înșiră toate pe la locurile lor, le-am legat în lanțuri și le-am așternut în pripă. Pe urmă am închis ușa și m-am culcat și eu în patul din colț. Am adormit și cind m-am trezit, pe la miezul nopții, eram asudat și înfricoșat. Visasem un vis crîncen.

Se făcea că Parască a venit la noi acasă, nechemată de nimeni. Tata, cind a văzut-o, a luat-o numaidecît la bătaie. Toate erau tulburi. Parască plîngea înăbușit. Tata o stringea înțec de gît, o auduia și-o scuipa pe ochii și pe obraz. De omorît n-o omora și nici de trăit n-o lăsa să trăiască. Simion și Lina, și mama Linii, și Chimul lui Mentu se învîrteau în jurul ei, rînjînd, frecîndu-și mîinile. Parască a început să zîmbească, iertătoare, și eu nu știam dacă-mi zîmbea mie sau morții, lui tata sau neamurilor sale. Nu știam asta și nu puteam face nici o mișcare, nu mă puteam clinti din loc, eram înlemnit, cu brațele grele. În casă se auzeau scîncete ușoare, frînturi de cuvinte, curate și moi, șoapte dulci. Parască zîmbea și cînta.

— Așa-ți trebuie, așa-ți trebuie! cînta Lina.

Simion bombănea ceva și scrișnea din dinți. Eu mă zvîrcoleam și mă zbăteam pe scaun. În cele din urmă, m-am încordat din răsputeri și m-am sculat în picioare, strîgînd. Am vrut să-l prind pe bătrîn de ceafă, să-l nimicesc, să-l zădăresc. Alina ură nu tremurase niciodată în mîinile mele, alina dumșanie nu-mi înnegurase creierul pînă atunci. Degetele mi s-au împlîntat ca niște cângi în ceafa bătrîmului. El a dispărut însă, într-o clipă, ca prin minune. Eu am rămas cu mîinile înțese în gol, căușînd, bijbind. M-am trezit jos, lîngă pat, alături de un vîfel care mugea înecător și-mă căuta degetele să sugă, să-și amăgească foamea. M-am suit în pat și-am încercat să dorm. Dar somnul nu s-a mai lipit de mine. M-am zvîrcolit și m-am sucit în fel și chip. De adormit, însă, n-am reușit să mă adorm.

Către ziua, am auzit în șură foșnete și șoapte. Am tresărit și m-am ridicat în capul oaselor, să ascult, să vad cine-i acolo. N-am deslușit nimic, la început. Un om gemea chinat și căuta să desfaca ceva, suzînd, scrișînd.

— Nici acum nu scap de tine, tu-ți soarele mă-ți de nemernic! Te tai în bucați!... Te nimicesc a doua oară!... Tu-ți biserică mă-ți!

Ușa de la poarta surii a scrișnit înec. Șoaptele și înjurăturile din șură au încetat.

— Unde ești, Aurică? Și de ce nu vrei să vii în casă?

— Nu vin!... Adu un lămpaș!... S-o prins de mine!... Se ține de piciorul meu!... Ironic, crîșmarul, căci el era cel care venise la urmă, a încercat să-l domolească pe Aurică Aviatorul, ușureț cu blîndețe.

Taci Aurică! Taci! Potolește-te! Ce s-o-nîmplă?

— Nimic! L-am lichidat pe nemernicul acela!... L-am pus cruce! Dar uite că și acum se mai ține de mine!... S-o agățat!... Nu se mai lasă!

— Cine, mă? Nu-nțeleg! Nu văd nimic! Cine se ține?... — Mișelul acela!... S-o agățat de mine!... Și nu se mai lasă!... Mă scutur de el, da' el nu se desprinde!... Mîna!... Uite-l-o aici!...

— Stăpînește-te, Aurică! Nu văd nici o mină!...

— Nu acolo! La piciorul celălalt!

— Nici aici nu-l!... Ți se pare!

— Mi se pare? Vouă numai vi se pare. Nu puneți mîna!... Ar fi bine! Mi se pare! Interesele comune!... Tu-vă biserică voastră de hoji! Altfel dată o să vă duceți și voi să faceți treburi d-astea! Tu, crîșmar!...

— Eu? Mă băga pe mine în socoteli de-astea! Eu am spus că nu-i bine să facem așa ceva! Se face vilvă prea mare! Altfel trebuia procedat!

— Altfel? Tu-ți procedul mamii tale! Acuma-ți dau una pește cap. Cu mina asta îți dau una! Ori am să-ți trag una cu ea peste mîna ăia parșivă! Tu-ți și-a cu te-o făcut! În șură a răsunat o plesnătură scurtă.

— Aurică! Dacă nu te potolești! Ce-i asta? S-o băgat dracu-n tine? De ce ești așa de agățat? Hai în casă!

Ori dacă nu, spune-mi ce s-a-nîmplă. De ce nu-mi spui?

— Nu s-a-nîmplat nimic aparte! A spus Aurică Aviatorul mă încet. Altfel doar că a fost greu. Nici nu m-am așteptat la așa ceva! Întîi i-am tras una cu bita peste ceafă, pe neașteptate, cind i-am simțit că-i în dreptul meu. L-am doborât la pămînt. N-a zis nimic, cîinele, nici n-a gemut măcar. Eu m-am repezit să-i trag una

— Liniștește-te, Aurică! Nu-i nici o mină! Ți-am mai spus. Liniștește-te!...

— Cum nu este... Uită-te bine... Nu vezi bine...

Aurică Aviatorul își pierduse cumpătul. În zădar tot încerca înronim să-l liniștească. Aurică o ținea una și bună:

— Desfă-o! Desfă-o!... Inceput să tragă de el.

— Nu-i nimic, mă! Hai în casă!... Hai să mergem de-aici!... Bei un vin bun și te liniștești! Hai! De ce-ai venit, la urma urmei? Dracu! Te-o adus! Hai în casă!...

Au plecat amîndoi încet, pe di-buțe. Eu m-am coborît din pat și

secretar. Trez zlie a stat Indreiu de capul lui, ca să-l îmblînzească. Dar Mitru tot nu s-a lăsat pînă cind n-a fost schimbat Miclean. Altfel era om de înțeles. Îndeplinea orice misiune și nu se dădea la o parte de la nimic, dacă era vorba de celălalt și de treabă. Ce-i drept, se simțea și el mai în putere acum, alături de Pătru și de ceilalți toți. Avea cuvînt în sat și asta-l bucura.

— Ei, ia zi, Lae! mi-a spus el grăbit, după ce s-a întors în casă. Ce veste poveste? Cu ai tăi, ceva? Ori cu Parască, ceva? Ori cu Ironic, c-am auzit că te-ai dat pe lîngă el, acuma cind se scutură toți de găzdui! Nu te simți, spune ce-ai de spus! Tu ești cum sînt eu: mă reped la om, da' de sîșiat nu-l sîșii, dacă-i de-al meu

Desene de MARCEL CHIRNOAGA

m-am uitat pe ferestruica grajdului, să-i văd ce mai face.

În casa crîșmarului, în odaia din fundul coridorului, s-a aprins lămpuța. Au am ieșit în ușa grajdului, cu coșocul pe umeri. Cîini crîșmarului au venit lîngă mine, mirosindu-mă. Ironic a ieșit de vreo cîteva ori pînă-n curte. Pe urmă s-a dus și-a stîns lămpa.

În noaptea aceea, n-am mai închis un ochi.

Înmeașa am dat de mincare la vite, am aprins lămpușii și-am început să le curăț bălăgile și să mătur grajdul. Înainte de a se lumina, m-a călătat Ironic.

— Ai dormit aicea, Lae? m-a întreat el curios.

— Da! Am venit mai tate, azi...

Crîșmarul a plecat răsufînd ușurat.

„Vii și mă-nțrebi unde-am dormit. Dumnezeu mamei tale de hoț și de tîlhar!”

Am adăpat vitele mai devreme decît se obișnuia, și-am pornit-o apoi prin sat.

Știam că în noaptea aceea fusese omorît un om. Nu știam însă cine era omul acela, nu știam cine căzuse sub cuțitul lui Aurică Aviatorul. M-am dus la Mitru lui Spînzurătoare. L-am găsit prin curte. Era vesel și senin. Se înșurase și el de curînd. Nevastă-sa, o femeie mîrșnică și înțecută, se pregătea să plece la oraș. Mamă-sa, bătrîna, mătura prin casă. Toți erau mîrșici că le-am călcat pragul. Eu nu știam ce se zice. Mă uitam la Mitru cum se îmbracă și se spală și făceam ca prostul. Mitru, dacă a văzut că nu mă grăbesc să vorbesc, s-a dus pe-afară să deie de mincare la oi.

— Cum de-ai silit pînă aicea, Lae? m-a întreat el cu subînțeles, cind a venit de-afară.

— Am silit... după cum vezi... Am vrut să văz ce mai faci...

— Aha! Cam de dîmneașă, dar n-are nimic! Mai îngăduie un moment s-aduc niște apă și să tai niște lemne! Cind am vrut să intru în casă, m-am împiedicat de-un mușuroi și-am căzut. M-am ridicat și m-am simțit mai tare decît trebuia... Și-apoi iar am căzut... Și-am strigat, că mi s-a părut că-mi sare în spate... Mă înșelasesem... El se liniștește... Își dăduse sufletul!... Am stat locului un timp, îngunundheat, ca să mă hodinesc, să-mi adun gîndurile acasă... Am căutat o țigară, să fumez... Apoi am încercat să-i desfac mîinile, înec, ca să nu se facă nici un pic de larmă, pentru că tot lîtra un cîine la capătul uliței... O mină i-am și desfăcut-o cu greu, după ce m-am chinat mult... Cealaltă i-am tăiat-o, n-am vrut să rămîna urme, n-am vrut să-mi las un pecic din pantaloni! S-ar fi cunoscut. Am tăiat mîna din cot și-am plecat... Am venit într-o fugă. Mîna-i aici, se bălăngane pe lîngă mine, mă bate pe picior și eu stau ca pe jăratec și nu știu cum să scap de ea... Tu-i dumnezeii lui cu mină cu tot!... Dacă știam...

Aurică a tăcut citeva clipe.

— Așa ceva n-am mai pățit a spus el apoi. Pe front, în Ardeal, am omorîț oameni cu duimul. Oamenii! Unguri, nu oameni! Boanghinii! I-am împîrșcat și le-am tăiat capetele! Dar așa ceva n-am mai pățit. Cîinele asta m-a alitat și m-a-mnebunit. Se ține și acum de mine, se ține de pantaloni mei. Desfă-i mina...

și dacă am încredere în el! Auzi, dacă am încredere? Dacă nu!...

— Bine, mă! Mitrule... Eu mă duc acuma... Face bună... — Știi, mă, n-o lua razna, ce dracu! Nu mai fi așa dicos, și tu. Mamă, adu-ne niște vin, dacă mai ai... — Lasă! Nu-i nevoie! am spus eu ieșînd.

Mitru m-a urmat nedumerit, neștiind ce să mă creadă, încercînd cu tot dinadinsul să mă înduplece, ca să mă mai stau.

— Mai țîl mînte Sabeșu, Lae? Da pe tîntălu' ăla la care i-ai cosit tri-fou? Am auzit că i-ai făcut-o! Foarte bine! Așa-i trebuie! La oameni de felu' ăsta...

De către biserică au venit către noi, legîndu-se înec, ca niște valuri grele, dangătele clopotelor. Eu m-am oprit și mi-am aprins o țigară.

— Cine-o fi plecat către rai? m-a întreat Mitru în șagă, să mă înveselească.

— Da-ăș ști, țî-ăș spune!

Am tras din țigară și-am pornit-o către poartă.

— Nu-l roduu cu tine, mă, mi-a spus Mitru urmîndu-mă. Se vede c-ai dormit prost az-noaple. Nu-i nimic. Mai vorbim noi. Încă n-o intrat vremea în sac...

La poartă, cind era să se despărțim, ne-am oprit amîndoi și ne-am uitat pe ulița la deal, el curios, eu neliniștit, tulburat. Se stîrșine oarecare zarvă într-acolo. O muieră venea pe ulița la vale, strîgînd în gura mare, vîlîndu-se. Oamenii! Ieseau înainte și-o întrebau ce s-a întimplat. Începeau s-o oprească, dar ea nu se lăsa și-și continua drumul, vîlîndu-se din ce în ce mai tare, așa cum se vaîță muierile cind își pierd cumpătul.

— Omusu' meu și dragu' meu!... — spunea ea cu voce spartă, asprită de deznădejde. Mi-l-or omorîtu și-am rămas singură!... Omu' meu și dragu' meu!...

După ea veneau niște copii, desculți, speriați, plîni de tină.

— Ce-mă mai fi și asta! a întreat Mitru cu glas schimbat. Ce s-o fi întimplat?

— Nu știu... S-o fi-nîmplat ceva rău... Ia vezi!...

Mitru a luat-o la fugă și-a ieșit înaintea femeii, încercînd s-o domolească, întrebînd-o ce s-a întimplat. Femeia nu i-a răspuns și nici n-a ieșit dintr-ale ei.

— Ce-or făcut din ei. Mitrule dragă, ce-or făcut!... L-or batocorit!... L-or măcelărit!... Sărăcun de mine, doamne, și de copilașii mei!...

Mitru a dus-o în curte la el, cu copii cu tot, domolind-o cu vorba, învîrînd să stăvilească larma care se sîrșine în jur, descosînd-o cu asprime, rece, l-am privit cind au trecut pe lîngă mine și am vrut să zic ceva. N-am putut. Femeia aceea era Măroara lui Pătru lui Ismană, a Panduroara lui Pătru lui Ismană, a Panduroara lui, și mie nu-mi era ușor de loc s-o mîngîi și s-o ogociesc. Mi se părea, poate pentru că eu cunoșteam pe lăp-taș, că stîr și eu pîrtaș la omor. Și nu-mi lăseau vorbe din gură.

— Du-te și anunță jandarji, lae! mi-a spus Mitru peste umăr. Și spune-i și lui Indreiu Susan...

AURELIA BELICINCU

„Echipa căminului cultural”

Un studiu despre I. Popovici-Bănăţeanu

N preajma elaborării tratatului de istorie a literaturii romine, o cercetare temeinică a monografiilor mai vechi și mai noi se impune ca o operație preliminară absolut necesară. De altfel, scopurile unei cercetări științifice a monografiilor literare sunt cel puțin două: lămurirea unor probleme particulare, controversate, pe de o parte, perfecționarea metodologiei generale și statuarea unei metode monografice cât mai cuprinzătoare, pe de alta.

Continuăm, în articolul de față, examinarea critică a monografiilor literare apărute în ultimul timp, cercetare începută anterior în „Gazeta literară”, oprindu-ne — de data aceasta — la merituosă contribuție a lui D. Vatamaniuc cu privire la I. Popovici-Bănăţeanu (Editura de stat pentru literatură și artă, 1959, 214 pag.).

În succinta prefață a studiului, autorul discută problema oportunității temei sale înainte de apariția unor monografii științifice dedicate marilor noștri clasici. Având un caracter general, preocuparea merită a fi comentată. I. Popovici-Bănăţeanu, subiectul monografiei de față, nu se situează, înfrădețit, printre „marii clasici”, de unde îndoiela cu privire la necesitatea imediată a unui studiu închinat operei sale. Cercetătorul simte de aceea nevoia justificării și motivele invocate sînt, fără îndoială, serioase. I. Popovici-Bănăţeanu a fost, într-adevăr, unul dintre primii noștri scriitori care au descris, cel puțin cu simpatie și înțelegere, lumea meseriașilor și, desprinzindu-se din ea, figura muncitorului exploatat într-o literatură care se referea doar la boierime, burghezie sau țărănime. Preferința pentru această temă de dezvoltare în sine firească o atitudine ideologică înaintată, cu toate limitele ei vădite la scriitorul studiat. Reconsiderarea operei lui I. Popovici-Bănăţeanu descoperă apoi — în al doilea rînd — aspecte mai înalte ignorate ca, de pildă, colaborarea lui la alte perioade în afară de „Convorbiri literare”, ceea ce duce la reliefaarea luptei sale anticlericale în ciuda studiilor lui teologice, și la noi interpretări ale relațiilor prozatorului cu „lumea” și Titu Maiorescu.

Oportunitatea monografiei, în lumina acestei motivări, ne pare astfel satisfăcătoare. Rămîne însă întrebarea dacă nu cumva există o îerahizare a importanței, aemelor, a cămîi nimeni nu poate contesta imensul interes pe care l-ar trezi împunătoare lucrări sintetice cu privire la V. A. Alexandri, I. Creangă, Eminescu, Gherăș etc. S-a dezvoltat chiar, în ultimul timp la noi, o sensibilitate accentuată împotriva „mărunților literare”, ceea ce nu e de loc rău, cu condiția ca să determinăm limpede și just noțiunea de „mărunț” pentru istoria literară. Căci descrierea de care ne ocupăm nu se referă numai la virulii, la personalitățile monumentale, ci și la verigile mai modeste ale scrierilor de creație care și-au răsunat în evoluția literaturii, pregătind adesea marile apariții sintetice ale epocilor. Autorii consideră „mărunții” și ignoră în diferite grade, de vechia istorie literară, ca de pildă, un prozatorcristic ca Cezar Bolliac sau scriitorul de „Contemporani”, ne apar astăzi — cu drept cuvînt — cu mult mai „mari” ca altădată, în măsura în care ei reprezintă, cu vigoare, tradițiile progresiste și chiar revoluționare ale literaturii noastre.

Dacă lucrurile stau astfel, să ne bucurăm și atunci când scriitorii mai puțin „mari” intră sub proiectorul cercetării, așa cum s-a întîmplat acum cu I. Popovici-Bănăţeanu.

Subliniem — mai întîi — ca și în cazul lui Savin Brațu și al lui Al. Păzu, de care ne-am ocupat anterior, meritul/remarcabil al documentării exacte și detaliate. Ea se aplică mai cu seamă biografiei lui Popovici-Bănăţeanu și cadrului social al epocii și regiunii sale, în speță mișcării muncitorești din vechea țară, dar și din Ardeal și Banat, din păcate mai puțin opere. Cercetarea documentară e insistent minuțioasă, urmărind pe scriitor aproape an de an de-a lungul scurtei sale vieți, din copilărie și adolescență și pînă în clipa timpuriului său sfîrșit. Se utilizează tradiții orale, scrisori inedite, cataloage de școli provinciale, acte civile descoperite în arhivele sfaturilor populare, articole din gazete și reviste înecate în uitare, cataloage de bibliotecă, registre și regulamente didactice etc. Recunoaștem aci buna școală a Institutului de I-

teratură și folclor al Academiei R.P.R., a cărei vastă documentare, adunată de-a lungul anilor, va folosi ațit de mult tratatului în pregătire. Fiește, nu toate datele consemnate în monografia lui D. Vatamaniuc folosesc direct explicării operei. Multe din ele sînt menite să amănunțesc biografia și să punteze aspectele atmosferice timpului, ceea ce duce, pe ocolite, de asemenea, la tezegeza.

Mai trebuie spus că, în genere, autorul cupănește în mod satisfăcător cantitatea și calitatea datelor, că nu cade în voluptatea gustării amănunțului pentru el însuși, cum se întîmpla cu alți monografiști. Excesele sînt rare și vom pomeni dintre ele, spre ilustrare, descrierea prea detaliată a familiei lui Cristea Orghidan din Brașov, una din gazdele scriitorului studiat, prezentată istoric, înșirîndu-se apoi numărul copiilor, relatîndu-se și unele nume ale fețelor (Maria etc.), ale generului acestuia (Ilie Sava, p. 42) sau — ca a doua exemplificare a excesului — înfățișarea prea amplă a adunării societății pentru fond de teatură din Caransebeș (sept. 1890), cu care prilej se dau prea multe amănunte despre corul din Chizău (p. 62).

Monografia e orientată, după propria mărturie a autorului (p. 6), spre realizările cele mai de seamă ale lui I. Popovici-Bănăţeanu, spre prezentarea felurilor principale ale operei lui: reliefaarea lumii meseriașilor și a figurii muncitorului; celelalte aspecte fiind socotite minore, au fost trecute pe plan secundar. E vorba anume de preocupările folclorice ale scriitorului și de poezia lui lirică.

Îndreptarea către valorile majore ale operei lui I. Popovici-Bănăţeanu dezvăluie o bună metodă în raport cu acele cercetări ce descriu complet, dar pe același plan, diferite aspecte ale unei opere. Trebuie însă însemnată aci o observație. Fețele minore ale activității unui scriitor își au, și ele, rostul lor în explicarea ansamblului contribuției sale și chiar a domeniilor

MONOGRAFII LITERARE

succesului său. Nu e oare nici o legătură între insistențele preocupării folclorice ale lui I. Popovici-Bănăţeanu și lumea meseriașilor și muncitorilor prezentată de el? Nu exprimă oare și folclorul țărănesc o lume oropoasă și ea ca și cea a meseriașilor? De asemenea, poezia în parte de factură eminesciană, a scriitorului, nu dezvăluie cu limpezime acea sensibilitate dăoasă ce caracterizează și schițele și nvețele lui I. Popovici-Bănăţeanu? Monografiștul trebuie să descopere focarul central al operei unui scriitor, unitatea stilului său ideologic și artistic și aceasta se găsește deopotrivă în aspectele principale ca și în cele secundare ale operei lui. Fiește, nu se potrivește amănunțit a preocupărilor folclorice și poetice ale lui I. Popovici-Bănăţeanu, dar am fi dorit totuși una care să depășească simplele citații și enumerări de scrieri și să descrie și principalele trăsături ale domeniilor mai sus citate. Îndecisebi socotim că lirica lui I. Popovici-Bănăţeanu are li meritat o atenție mai susținută, reducerea ei integrală la eminescianism, înlrînsă de unii vechi cercetători, fiind după părerea noastră și a celui ce scrie aceste rânduri, o eroare. Îl vom cita dintre aceștia pe acad. Perpessiciu, care nu consideră poezia lui I. Popovici-Bănăţeanu ca o „pașă și totală abdicare a personalității scriitorului” („Mențiuni de istoriografie literară și folclor”, 1957, p. 442).

După cum observăm mai sus, monografia lui D. Vatamaniuc pune accentul pe biografia scriitorului, în sensul că-i acordă acesteia spațiu cel mai larg (două treimi din lucrare) și tratarea cea mai insistență. Oportunitatea și rezerva dimensiunii relative mai reduse, deși ea e înfățișată în două feluri: prin împletire cu viața și, deosebit, în ultimele trei capitole ale studiului (p. 144—205). Biografia e dezvoltată pe larg, cu precizie, pe baza numeroaselor date noi culese de cercetător. Un permanent simț al cupănerii semnificative amănunțului li de părăsire de la naufragiu în noianul lor. E aci una din fețele cele mai rezistente ale monografiei.

În ce privește tratarea operei în afară de observațiile însemnate mai sus și care se referă la activitatea folcloristică și poetica a lui I. Popovici-Bănăţeanu, ea se mișcă pe linie dominante ale istoriei literare. D. Vatamaniuc procedează, cu alte cuvinte, în spiritul acestei discipline, în sensul grîbi pe care o poartă a studii istorice a scriitorului în raport cu antecesorii

săi. Socotind astfel în relief noua tematică a prozei lui I. Popovici-Bănăţeanu — „lumea meseriașilor și figura muncitorului” — cercetătorul întreprinde scurte incursiuni în trecutul nostru literar cu privire la contribuția, în cadrul aceluiași sub-ect, a lui Eminescu, a scriitorilor de la „Contemporani” și a altora. E necesar să subliniem această optică de istoric literar, pentru motivul că ea nu e totdeauna respectată în alte monografii ce descriu adesea în sine opera scriitorului, fără situația ei în lanțul istoriei literare naționale, trădînd în acest fel adevărul spirit al istorismului marxist și rezumîndu-se, de fapt, la exerciții de critică literară aplicată scriitorului mai vechi.

Analizele din capitolul „Lumea meseriașilor” sînt, în parte, bine orientate în ce privește comentarea tematicii și unele capitole ideologice și artistice. Apropierile prozei lui I. Popovici-Bănăţeanu de E. Zola și de naturalism sînt just prezentate, deși cam lung, de asemenea reliefaarea conflictelor de clasă din lumea meseriașilor. Prea sumare și insuficiente se prezintă însă, în schimb, analizele artistice. Se citează descrieri și portrete, dar aproape fără comentari (p. 152—153) și se pomenesc vădit leninismul și analiza ideologică, neglîndu-se trăsăturile pozitive și negative ale eroului principal, ale lui Sandu Bolkureanu, insistîndu-se — așa cum trebuia — asupra pasivității lui.

Capitolul următor, privind — de data aceasta — „Lumea meseriașilor și figura muncitorului” desprins din ea, e mai amplu ca cel precedent și mai admiest. Se insistă, cu drept cuvînt, asupra nveștel. „În lume”, prin rezumare și analiză ideologică, neglîndu-se trăsăturile pozitive și negative ale eroului principal, ale lui Sandu Bolkureanu, insistîndu-se — așa cum trebuia — asupra pasivității lui.

În de asemenea să mai notez că nu îndrăznesc să-mi recunosc vreo competență deosebită în materie, nici ca editor, nici ca scriitor. Aceasta mai ales din pricina faptului că domeniul literaturii pentru copii și tineret este încă puțin studiat în țara noastră și deci nu există decît un mic număr de adevărați definiți lucruri, care au înțeles de părinți, este foarte importantă tocmai în măsura în care ea va reuși să stabilizească o serie de coordonate, care să ajute orientarea scriitorilor, a redactorilor, a lucrătorilor din învățămînt și nu mai puțin, a părinților.

Departele de mine gîndul de a contesta competența, talentul, pertința unor tineri critici care s-au apucat în ultima vreme, asupra cărților pentru copii. Pentru acest lucru îi lelicimăm și le mulțumim. Dar faptul că mai vîrstnicii critici n-au vreme să se ocupe și ei de literatura pentru copii, că au reparat-o celor mai fragezi dintre ei, nu este foarte recomandat. Bîi Persistă impresia că pentru unii, acest gen literar continuă a li socoti minor. Este deci necesar ca cercul celor care discută și fie mult lărgit, nu numai cu critici mai vîrstnici, dar cu scriitorii de mare și îndelungată experiență în materie, cu pedagogii și

profesori, și, de ce nu?, cu părinți dacă nu și cu copii.

Tratarea, într-un singur articol, „Observații asupra romanului” (p. 6), din „Gazeta literară” a trei cărți voluminoase (dintre care una, „Înnoarea pescărușului”, de Vladimir Colin, nici nu prea rimează cu celelalte două), a avut un caracter sumar. În fond, observațiile s-au concentrat în slabă măsură „asupra romanului”, presupunîndu-se că caracterul general, organizator, al acestor opere în parte, păstrînd un accentuat caracter particular. Poate, din acest motiv, criticul n-a sesizat după părerea mea importanța cărții lui Vladimir Colin și s-a oprit la consilierii de amănunt.

„Înnoarea pescărușului” este prima noastră carte de aventuri reușite pentru tineret, mai ales, dar și pentru copii mai „deghetați”, recunoaștem scrisă de pe pozițiile realismului socialist. Ea constituie o replică pozitivă dată unor lucrări anterioare, slabe, criticate fie pentru concepția lor viciată de influențe ale ideologiilor străine (articolul despre cărțile lui Theodor Costantin, apărut în „Lupta de clasă”, nr. 10, 1959) fie pentru insuficiența de măiestrie artistică vădită (vezi „Știința și Tehnica”, etc.).

Spațiul limitat nu-mi permite să scrijii afirmația de mai sus cu arămurii detaliate de ordinul criticilor literare. Spiritul profund partinic al cărții și nivelul ei relativ ridicat artistic a fost relevat de critică în mod insuficient, după părerea mea, sau ușor „superior” (Remus Luca). De altfel, Vladimir Colin a mai deștețat un ogor al literaturii pentru copii: basmul în proză. Cred că ar fi fost util ca G. Dimisianu și chiar Remus Luca („Viața românească”, 2, 1960) să observe cu sobrietate aceste merite, pentru ca multe din observațiile lor juste să poată înfrîngi în bine creația vitioasă a scriitorului.

De asemenea, combătînd cu mult foc plectoarea aceluiași Vladimir Colin în favoarea însemnătății literaturii pentru copii, a realizărilor remarcabile de pînă acum, realizări ce se datorează în fond conducerii de către partid a literaturii noastre, Matei Călinescu uită să recunoască tocmai miezul acestei intervenții: părăsirea în care critica literară a lăsat o vreme acest sector, fapt unanim cunoscut și care explică și justifică așa-zisa „vehementă polemică” a lui Vi. Colin. Luînd o imagine curentă („nu vezi pădurea din cauza copacilor”, ci invers) — înțelesul ei strict, înăruit critic obiectivă — că în 1940 Vladimir Colin n-a numit decît 10—12 copaci prețioși și îi învinovățește pe nedrept că s-ar opune criticării lucrărilor slabe. De asemenea, criticul contestă utilitatea discuțiilor teoretice despre specificul acestei literaturi. E o manieră de a discuta cel puțin discutabilă. Cu altă mai mult cu cit. M. Călinescu încheie pomenind senin de „nivelul „înalt” atins în anii socializării de literatura noastră pentru copii”.

Vladimir Colin are dreptate, aș îndrăzni eu, să reproșeze absența pe lungită a criticilor de pe saunterii literaturii pentru copii. Și nu numai absența relevării lipsurilor, ci mai ales pe aceea a studierii fenomenelor pozitive și a extragerii de către critică a unor considerente generale, care să servească drept învățăminte scriitorilor pentru copii. Asta nu înseamnă desigur că cineva s-ar opune la criticarea lucrărilor slabe. Scriitorii pentru copii sînt (sau ar trebui să fie) bucurosi că au intrat în raza criticilor, în-adevăr, în acest sector există necunoaștere și se-orse rămirii în urmă, în ce privește tematica, măiestria și,

poranului” (cotați de comentari In-tusă), I. Popovici-Bănăţeanu rămîne în urmă prin pasivitatea eroului săi în lupta socială. Ar mai fi fost necesare și alte întregiri cu privire la arta scriitorului, la caracterizarea personajelor, la limba și stilul prozatorului.

Bibliografia anexată cercetării intrinsece atente condiții lucrărilor de acest gen.

Privită în ansamblu ei, monografia lui D. Vatamaniuc dovedește în genere o bună orientare metodologică, o largă și temeinică tratare a lucrării biografice, o remarcabilă schițare și parțială soluționare a problematicii operei, solicitînd însă — în direcțiile menționate mai sus — operațiuni de adîncire și completare.

AI. DIMA

REĂLIZĂRI ȘI SPECIFIC ÎN LITERATURA PENTRU COPII

A în motive lesne de înțeles nu mi-am permis să intervin în dezbaterile despre literatura pentru copii, care are acum loc în publicațiile noastre și în primul rînd în „Gazeta literară”. Ca editor, nu pot decît să aplaud în mod sincer și să mă străduiesc ca rezultatele ei valoroase să fie însoțite de redactorii editurii, în vederea îmbunătățirii muncii lor. Se înțelege că cu cit analiza critică este mai pătrunzătoare și exigența mai ridicată, cu alt roadele discuției vor fi mai îmbelsugate. În același timp, cred că numai însemnatele realizări din ultimii ani au putut să dea substanță și, chiar prilej de existență, a acestei dezbateri, care altădată n-ar fi fost decît anemică, atît ca obiect cit și ca interlocutori. Fără a preîndeșa în frag vreau fel de concluzii asupra, a ceea ce s-a scris pînă acum, mi-aș îngădui unele observații.

În de asemenea să mai notez că nu îndrăznesc să-mi recunosc vreo competență deosebită în materie, nici ca editor, nici ca scriitor. Aceasta mai ales din pricina faptului că domeniul literaturii pentru copii și tineret este încă puțin studiat în țara noastră și deci nu există decît un mic număr de adevărați definiți lucruri, care au înțeles de părinți, este foarte importantă tocmai în măsura în care ea va reuși să stabilizească o serie de coordonate, care să ajute orientarea scriitorilor, a redactorilor, a lucrătorilor din învățămînt și nu mai puțin, a părinților.

Departele de mine gîndul de a contesta competența, talentul, pertința unor tineri critici care s-au apucat în ultima vreme, asupra cărților pentru copii. Pentru acest lucru îi lelicimăm și le mulțumim. Dar faptul că mai vîrstnicii critici n-au vreme să se ocupe și ei de literatura pentru copii, că au reparat-o celor mai fragezi dintre ei, nu este foarte recomandat. Bîi Persistă impresia că pentru unii, acest gen literar continuă a li socoti minor. Este deci necesar ca cercul celor care discută și fie mult lărgit, nu numai cu critici mai vîrstnici, dar cu scriitorii de mare și îndelungată experiență în materie, cu pedagogii și

profesori, și, de ce nu?, cu părinți dacă nu și cu copii.

Tratarea, într-un singur articol, „Observații asupra romanului” (p. 6), din „Gazeta literară” a trei cărți voluminoase (dintre care una, „Înnoarea pescărușului”, de Vladimir Colin, nici nu prea rimează cu celelalte două), a avut un caracter sumar. În fond, observațiile s-au concentrat în slabă măsură „asupra romanului”, presupunîndu-se că caracterul general, organizator, al acestor opere în parte, păstrînd un accentuat caracter particular. Poate, din acest motiv, criticul n-a sesizat după părerea mea importanța cărții lui Vladimir Colin și s-a oprit la consilierii de amănunt.

„Înnoarea pescărușului” este prima noastră carte de aventuri reușite pentru tineret, mai ales, dar și pentru copii mai „deghetați”, recunoaștem scrisă de pe pozițiile realismului socialist. Ea constituie o replică pozitivă dată unor lucrări anterioare, slabe, criticate fie pentru concepția lor viciată de influențe ale ideologiilor străine (articolul despre cărțile lui Theodor Costantin, apărut în „Lupta de clasă”, nr. 10, 1959) fie pentru insuficiența de măiestrie artistică vădită (vezi „Știința și Tehnica”, etc.).

Spațiul limitat nu-mi permite să scrijii afirmația de mai sus cu arămurii detaliate de ordinul criticilor literare. Spiritul profund partinic al cărții și nivelul ei relativ ridicat artistic a fost relevat de critică în mod insuficient, după părerea mea, sau ușor „superior” (Remus Luca). De altfel, Vladimir Colin a mai deștețat un ogor al literaturii pentru copii: basmul în proză. Cred că ar fi fost util ca G. Dimisianu și chiar Remus Luca („Viața românească”, 2, 1960) să observe cu sobrietate aceste merite, pentru ca multe din observațiile lor juste să poată înfrîngi în bine creația vitioasă a scriitorului.

De asemenea, combătînd cu mult foc plectoarea aceluiași Vladimir Colin în favoarea însemnătății literaturii pentru copii, a realizărilor remarcabile de pînă acum, realizări ce se datorează în fond conducerii de către partid a literaturii noastre, Matei Călinescu uită să recunoască tocmai miezul acestei intervenții: părăsirea în care critica literară a lăsat o vreme acest sector, fapt unanim cunoscut și care explică și justifică așa-zisa „vehementă polemică” a lui Vi. Colin. Luînd o imagine curentă („nu vezi pădurea din cauza copacilor”, ci invers) — înțelesul ei strict, înăruit critic obiectivă — că în 1940 Vladimir Colin n-a numit decît 10—12 copaci prețioși și îi învinovățește pe nedrept că s-ar opune criticării lucrărilor slabe. De asemenea, criticul contestă utilitatea discuțiilor teoretice despre specificul acestei literaturi. E o manieră de a discuta cel puțin discutabilă. Cu altă mai mult cu cit. M. Călinescu încheie pomenind senin de „nivelul „înalt” atins în anii socializării de literatura noastră pentru copii”.

Vladimir Colin are dreptate, aș îndrăzni eu, să reproșeze absența pe lungită a criticilor de pe saunterii literaturii pentru copii. Și nu numai absența relevării lipsurilor, ci mai ales pe aceea a studierii fenomenelor pozitive și a extragerii de către critică a unor considerente generale, care să servească drept învățăminte scriitorilor pentru copii. Asta nu înseamnă desigur că cineva s-ar opune la criticarea lucrărilor slabe. Scriitorii pentru copii sînt (sau ar trebui să fie) bucurosi că au intrat în raza criticilor, în-adevăr, în acest sector există necunoaștere și se-orse rămirii în urmă, în ce privește tematica, măiestria și,

O carte pe săptămîină

AUREL RĂU: „La marginea deșertului Gobi”

Aotele de călătorie prin R. P. Mongolia ale lui Aurel Rău, fără a li ostentativ „poetice”, vădesc — constatarea e de altfel firească — temperamentul prin excelență liric al autorului. El încearcă, evident, să se adapteze cit mai bine normelor pe care li impune genul literaturii de călătorie, dar în cele din urmă, pe căi ocolite și cu mijloace indirecte, vocația lui de poet rămîne mai puternică. Memorialistul autentic are voluptatea particularului și a ineditului, pe care știe să-l descopere chiar în manifestările lui mai puțin evidente. Lui Aurel Rău, această voluptate îi e, în bună măsură, străină. Găsim la el în schimb, facultatea de a percepe nuanțat „atmosfera”, înclinăția spre descrierea poetică, un talent cert de evocator. Dacă darul observației exacte — care cere fantezie epică — se relevă într-o mică măsură în proza lui Aurel Rău (liniile și conturile sînt adeseori estompate, fizionomiile umane n-au o deosebită pregnanță), imaginiile globale se rețin prin vibrația specială care le însoțește, prin multiplele lor valori poetice.

Fără îndoială, din cartea lui Aurel Rău nu sînt absente detaliile concrete, precizările, descrierile „obiective”. După lectură se constituie cu claritate imaginea Mongoliei noi, socialiste, cu înfățișările ei remarcabile. Dar investigațiile autorului în realitatea socială sau psihologică (desigur, aici poate fi invocată durata scurtă a vizitei lui în R.P. Mongolia), deși edificatoare pentru cititor, sînt destul de sumare și consemnate uneori cu mijloace convenționale. Atunci, în ce constă valoarea cărții?

Tocmai în ceea ce încercăm să relevăm mai sus, adică în fluxul continuu și autentic de poezie pe care li regăsim în majoritatea paginilor. Multe din descrierile de natură sînt remarcabile. Un crepuscul în Tamer li prilejuiește poetului bogate desfășurări cromatice: „Sub zările galbene și nemășcate, se aprind mirific și plîpîie culorile Tamerului. Flăcări verzi de un luciu ca al algeilor marine, segmentate de o flăcără aurie, flăcări de un abstrahu indiole, traverstate de o flăcără albă, flăcări mov, violete, și roșii, flăcări negre, oranj și iar verzi — plîpîie apropiindu-se și îndepărtîndu-se, revellîndu-mi culorile Tamerului”. Altădată, trecînd pe lângă Munții Rosii, el roșegă că nu poate, înfrînzî în preajma lor, orele amurgului sau la revărsatul zorilor, cînd Munții Rosii, ca la un semn, se aprind deodată cu toate varietățile de piatră, împlînd iluzia grandioasă a unui oraș în flăcări”. Aici,

descrierea se întregesc în planul imaginației. Paginile închinete stepei mongole, cu infimitele ierburii, tufe de saxaul și crenguțe incilite de pelin, sint, de asemeni, foarte frumoase, scrise într-o proză adesea ritmică, ca și cele de evocare a istoriei vechii Mongoliei. Ruinurile unor cetăți, monumentele arhitectonice, li îndeamnă pe poet spre „evocări înfiorate”: „O atmosferă ciudată, ne învîluie, izvora din pînă și din piatră veche, stabilînd un contact cu timpuri de aluneacu departe în urmă”. Tablourile reconstruite (cum ar fi acele al inmortărilor lui Gingshan) sînt tratate într-o manieră fastuoasă, cu puternice contraste de lumină și umbră. Poetul implică în ele o evidentă și violentă condamnare a acelor vremi de crime și nesfîrșite jafuri. Mistica ciudată, terifiantă a vechii Mongoliei, li provoacă de asemeni o reacție promptă. Tip solar, stenic, cînd vizitează un muzeu religios, are impresia că a pătruns „într-un univers de coșmar. Statuete și icoane, închipuîndu-i pe zei, măști hidoase, penibile, scabroase, teribile, demoni păroși cunoscînd numai răutatea, trompete lungi și lucioase ca niște tunice, cești făcute din cranii de om și fluterase subțiri din antebraji de fată mare, busturi din carton îmbrîcînd ră-mășițele trupesti mumificate ale unor foști demnitari ecleziastici, steaguri din piele smulse de pe corpul unor dășmani — te observă din toate părțile...” Zeii păcii, în schimb, li solicită prin „omnescul expresiei”, prin „trăsăturile aproape feminine” și-i apar „în sensibîl contrast cu tot ce-i înconjoară”.

Elementele de specific (obiecturi, folclor etc.) sînt notate cu simț exact al virtualităților poetice pe care le conțin, dar cele de ordinul pitorescului, al „culorii locale”, mai puțin reprezentate, sînt consemnate mai degrabă din scrupul de excitatie și îndeajuns de fugitiv.

Înfățișurii socializării în Mongolia Populară nu sînt, bineînțeles, ocolite. Fie că e vorba de descrierea capitalei Ulan Bator sau a aforă așezărilor urbane, fie că e vorba de relatarea vieții la o gospodărie de stat sau la un combinat industrial, prezența noului este subliniată mereu de autor. Uneori, însă, paginile despre viața Mongoliei contemporane ne par mai sărace în substanță artistică, deși ele sînt deosebit de utile în economia volumului. La marginea deșertului Gobi” e un memorial de călătorie valoros, în special pentru paginile — numeroase — de proză poetică pe care le cuprinde.

Matei CĂLINESCU

A apărut în librăria numărul 14 din „Biblioteca pentru toi”; romanul „Născuți în furtună” de N. Ostroosku

Constătuire cu cititorii

Marți, 12 aprilie, a avut loc în orașul Giurgiu o constătuire a „Gazetei literare” cu cititorii din localitate.

Au participat scriitorii: Al. Șahighian, Al. Mirodan, Ștefan Lureș, Radu Cioșor, Din parțea redacției, a răspuns cititorilor S. Damian, șeful secției de critică literară,

Lucrările Plenarei largie a Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Republica Populară Română

marci probleme: creația literară a anului 1950 — și sarcinile,

isucțiile care au urmat Raportului prezentat de Iov. acad. Zaharia Stancu la re-
centa Plenară a Comitetului Uniunii Scriitorilor s-au purtat în jurul a două mari probleme: creația literară a anului 1950 — și sarcinile,

perspectivele actuale ale dezvoltării literaturii noastre realiste-socialiste. Condițiile primordiale ale unor opere viitoare de înalt nivel artistic — însușirea în profunzime a ideologiei marxist-leniniste, cunoașterea vechii, contactul permanent cu realitățile construcției socialiste, cu oamenii noștri noi — au stat în centrul in-

tervențiilor pe marginea raportului. Toți vorbitorii au apreciat raportul amplu, obiectiv și judicios care a scos cu multă pătrundere în evidență alit succesele cit și lipsurile existente în creația noastră literară din ultima vreme.
Expunem mai jos, rezumativ desfășurarea discuțiilor.

abordă tematica vieții citadine. Contactul scriitorilor cu realitatea trebuie să fie de așa manieră încât să înlocuiască prima experiență, ducând la o cunoaștere profundă a unor medii noi, în condiții schimbate.
Vorbitorul a făcut, în încheiere, unele propuneri în legătură cu o mai largă popularizare a succesele literaturii noastre noi, peste hotare.

Acad. TUDOR VIANU vorbind despre popularizarea succesele literaturii romine peste hotare a spus:

„La a 10-a Conferință Generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), delegația română a propus ca a volum conținând extrase din operele prozatorilor români să apară la o mare editură franceză, sub egida UNESCO-ului. Propunerea a fost aprobată. De atunci, noi am lucrat în cadrul Comisiei naționale UNESCO la întocmirea acestui volum care, zilele acestea, a pornit la Paris, la secretariatul UNESCO. Volumul este însoțit de o introducere făcută de mine și de note biografice în fruntea fiecărui extras care se datorează unuia sau altuia din autori. Acest volum cuprinde întreaga dezvoltare a prozelor românești începând de la Costache Negruzzi până la proza-
torii de azi și, evident, în proporția generală, noi am dat o înțelegere mai mare producției actuale.

Cred că în bilanțul general care poate fi întocmit în legătură cu difuzarea literaturii românești peste hotare, volumul care va apărea, probabil cu o prefață a unui mare scriitor francez, poate fi trecut ca o realizare pozitivă.

— O discuție asupra unui volum de versuri recent apărut a unei probleme centrale a zilei;
— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

prozei, nuvelii, reportajului și schiței. Nu am reușit întotdeauna să fim în cea mai stringentă actualitate, dar s-au impus clișeei tineri scriitori și vreau să menționez dintre ei pe Vasile Brebbanu și Romulus Rusan.
O foarte mare atenție trebuie să acordăm reportajului de probleme. Nu se întâmplă să te duci într-o fabrică, într-o gospodărie colectivă, pe un șantier și să nu aflu probleme care-i frământă pe oamenii muncii pentru a găsi soluții cât mai bune în îndeplinirea diferitelor sarcini de producție.
În referat s-a vorbit despre traduceri. Trebuie să spun că se fac puține traduceri din literatura scrisă în limba maghiară și germană și sint cărți care merită să fie traduse în limba noastră. Noi ne străduim să facem traduceri în limba maghiară. De asemenea, revista maghiară IGASZ SZO a închinat o foarte frumoasă număr literaturii române și în fiecare lună publică traduceri din literatura română; și în revistă UTUNK apar astfel de traduceri.
Cred că pe această linie trebuie făcut însă mai mult.
În încheiere, vorbitorul s-a referit la problemele literaturii pentru copii scrise în limba maghiară. El a spus: „Cred că trebuie să acordăm toată atenția muncii pe care regretatul nostru coleg și prieten Asztalos Istvan a depus-o în cadrul literaturii maghiare pentru copii. La sedința în care se vor analiza problemele literaturii pentru copii, un loc important îl va ocupa desigur operele scrise pentru cei mici de către scriitorii de limbă maghiară din țara noastră.”

NINA CASSIAN a caracterizat la început raportul și discuțiile care i-au urmat:
„Raportul și întreaga noastră discuție — a arătat vorbitoarea — pun, de drept cuvânt, accentul pe spiritul partinic în literatură. Noi știm foarte bine că o concepție înaintată despre lumea noastră nu limitează în nici un fel cîmpul de inițiativă și gândire al scriitorului. Știm că o concepție despre lume — și nu orice concepție despre lume — este o încorporare într-un sistem armonios a ideilor și atitudinilor noastre în fața vieții; că deci o concepție justă despre lume reprezintă o eliberare și în nici un caz o limitare, o constrîngere. Concepția noastră despre lume, concepția marxist-leninistă coincide cu adevărul așa că nu se pune problema a alege între a avea o concepție marxist-leninistă, sau a nu avea o concepție marxist-leninistă, a alege între două adevăruri posibile. Există un singur adevăr, care este concepția marxist-leninistă.”

„Îndrumarea de către partid reprezintă de asemenea o eliberare și în nici un caz o restrîngere sau o indicație cu caracter limitat a acțiunii noastre creatoare, pașnice, însemnând eliberarea de prejudecăți, însemnând eliberarea de erori, de excese individualiste, de urme ale unui vechi și cumplit conflict dintre om și societate. Îndrumarea de partid a literaturii ne eliberează de această teribilă boală de individualismul care este una din cele mai deformante maladii, dintre maladiile care desfigurează cel mai mult și care în special pentru sufletul unui scriitor, este de-a dreptul periculoasă, dacă nu mortală.”

Legătura cu viața nu înseamnă o simplă modalitate de cunoaștere ca oricare alta. Este vorba aici de a intra în rosturile noastre esențiale, pe care nu le facem parte din această lume. Este vorba de a ne cunoaște semenii, de a fi copărtăși la construcția socialismului. Poezia a fost întoarsă din impuls în care s-a aflat în trecut la rosturile ei mature, pentru a grăbi de pe tribună întregii omeniri. Aici nu poate fi vorba de o indicație care restrînge velenitățile noastre, ci de una care deschide orizonturile celei mari largi.

Partidul a dus la dezvoltarea multilaterală a personalității. A ajutat personalitatea creatoare să se dezvolte pe linia resurselor ei celor mai vitale, celor mai esențiale și firești, împotriva excrescențelor egoismului. Împotriva vechii tare a individualismului se ridică cu toată țara concepția noastră despre lume și societate. Aceasta nu înseamnă o coborîre a individualității creatoare ci, dimpotrivă, gloriificarea ei în cadrele firești ale umanității.

DUMITRU IGNEA a vorbit despre unele slăbiciuni manifestate în sectorul de critică literară.
„Critică promovată în revista «lașul literar» — a spus vorbitorul — este de multe ori cenușie, neinteresantă. Criticii tineri de la Iași nu iau în piept problemele foarte serioase care se rezolvă în frontul nostru literar, nu scriu studii de sinteză despre problemele dramaturgiei, poeziei, prozei, nu abordează probleme complexe de ansamblu. Dumitru Ignea a criticat și o presă centrală și îndeosebi «Gazeta literară» pentru asprimea și, uneori, înconștiența opinii față de diferite articole apărute în «lașul literar», dînd câteva exemple în acest sens.

Vorbind apoi despre problemele criticii în ansamblu, D. Ignea a spus, între altele: „Aici s-a discutat foarte serios despre roman, despre romanul clasei muncitoare.
Eu aș fi de părere ca să se facă recomandarea tuturor scriitorilor, adică celor care scriu proză, poezie, și teatru, să ia un contact mai strîns cu viața. Aș mai avea dorința ca Biroul Uniunii Scriitorilor să fie preocupat ca la rîndul lor și criticii să se ducă mai mult pe teren», să stea săptămîni întregi să vadă mai bine ce gîndesc muncitorii, cum trăiesc o-

menii muncii, cum muncesc ei, într-un cuvînt să cunoască mai profund viața nouă și apoi să confrunte cartea cu realitățile de acolo. Cred că acest lucru este foarte necesar.
Eu nu generalizez, nu spun că nu sint critici care nu fac lucrul acesta, dar cred că ar fi necesar un contact foarte serios al tuturor criticilor noștri cu realitatea.”

„Aș mai avea încă o scurtă intervenție în problema prozei, — a continuat vorbitorul — un sector care mă interesează deosebit. Cărțile bune sint citite, cite odată nici nu știm sau bănuim cit de mult sint ele citite de muncitorii le citesc cu deosebită serioasă care ar trebui luate în considerație.
Prin contactul pe care îl am în permanență cu muncitorii, prin prietenii pe care îi am de o viață întreagă, am aflat de la ei ce doresc să se scrie. Noi trebuie să ne gîndim că în momentul de față clasa muncitoare a ajuns la un înalt nivel de cultură, că muncitorii conduc treburile statului cu atîtă competență. Cărțile noastre ar trebui să oglindescă cu precădere drumul acestor oameni. Vrem să vedem în literatură cum pulsează viața noastră.”

„Aici este o problemă esențială și mă adresez în special scriitorilor cu mare prestigiu. Pentru aceasta, trebuie să cunoaștem problemele, trebuie să cunoaștem bine gîndurile eroilor noștri.”

Luînd cuvîntul, ALEXANDRU PHILIPPE, membru corespondent al Academiei R.P.R., a spus:
„Raportul prezentat de tovarășul Zaharia Stancu a fost substanțial și limpede. N-a fost treabă ușoară să cuprînză într-un interval de două ceasuri realizările pe un întreg al unei literaturi în plină dezvoltare creatoare, variată și multiformă, așa cum este literatura noastră actuală.
Raportul a atîns problemele importante ale activității scriitorilor noștri, pe unele mai adînc, pe unele mai puțin în detaliu. Nici o esențială înțelegere nu a fost uitată. Unii dintre cei care au luat partea la discuții, au remarcat, de exemplu, că, vorbindu-se de revistele din provincie, cuvîntul cenușiu a fost prea des întrebunțat sau că nu s-a insistat destul asupra traducerilor de mare artă care s-au făcut. Dar aceasta nu are mare importanță și nu atînge decît chestiuni de suprafață. Miezul raportului a fost sănătos și, în ce mă privește, mă declar în total de acord cu el.”

Mi-aș îngăduit acum să spun câteva cuvinte despre unele aspecte ale muncii de îndrumare literară, muncă pe care Uniunea Scriitorilor, prin revistele sale, prin comitetul ei de conducere, cit și prin diversele ei secțiuni, are nu numai dreptul, dar și datoria s-o facă. Voi insista asupra unor aspecte, de fapt două aspecte ale acestei chestiuni, unul privind practica oricărui și unul teoria, dar amîndouă fiind foarte strîns legate.
Am avut prilejul acum cîteva zile să iau parte la o sedință de discuții a cercului cultural al profesorilor de română. Adoptasem ca temă generală a discuțiilor măiestria literară, despre care tocmai scrisesem ceva. Cum eram singurul scriitor neprofesor printre ei, mi-au pus tot felul de întrebări, foarte interesante și foarte judicioase, privind munca literară și totodată mi-au expus cîteva din greutățile pe care le întîmpină profesorii de română în ce privește predarea literaturii în școală.

Scriitorii au datoria să se ocupe în chip adînc de formarea cititorului lor de mîine — care este elevul de astăzi — și care de fapt începe a fi chiar de azi cititorul lor.
Cred că una din sarcinile pe care ar trebui să și le Biroul Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor ar fi și aceea de a participa în chip efectiv, operant, delibereator și nu numai consultativ la alegerea și comentarea bucărilor de literatură actuală din manualele școlare. Poate că Biroul Uniunii Scriitorilor și-a luat deja această sarcină și atunci îndeplinirea ei nu s-a făcut în întregime și trebuie reluată cu țările și mai mare, cu insistență sporită acolo unde e necesar.

A doua chestiune. Raportul a vorbit de sarcinile criticii literare, insistînd, cu drept cuvînt, asupra revizuirii și împărtășirii pe care le-a adus în critica noastră articolul despre primejdiile laudei exagerate pe care l-a publicat «Șteinta».
În totul de acord cu cele spuse în raport, aș mai adăuga — și cu asta închei — că, după părerea mea, în critica noastră ar trebui dezbătute, cu mai mult profunzime, probleme de principii, probleme privind teoria literaturii, în lumina marxism-leninismului.

S-ar putea astfel porni de exemplu, către definiția unor noțiuni care par curente și de sine înțelese, pe care toată lumea le întrebunțază, dar care își păstrează, în ciuda desei lor întrebunțări, — sau poate că tocmai din pricina asta — un sens prea general, deci prea vag, prea adecuat pretutindeni și deci de multe ori inadecuat.
Eu însumi, cu modestele mele mijloace, am încercat și încerc să găsesc drumul spre o definire a acestor noțiuni artistice, alături de des pomenită și de loc definită, pe care eu o numesc mai simplu artă literară.”

Un alt fenomen, acesta mult mai cuprinzător și mult mai adînc, este realismul socialist. Lucrăm cu toții în spiritul realismului socialist. Este serios despre roman, despre romanul clasei muncitoare.
Eu aș fi de părere ca să se facă recomandarea tuturor scriitorilor, adică celor care scriu proză, poezie, și teatru, să ia un contact mai strîns cu viața. Aș mai avea dorința ca Biroul Uniunii Scriitorilor să fie preocupat ca la rîndul lor și criticii să se ducă mai mult pe teren», să stea săptămîni întregi să vadă mai bine ce gîndesc muncitorii, cum trăiesc o-

menii muncii, cum muncesc ei, într-un cuvînt să cunoască mai profund viața nouă și apoi să confrunte cartea cu realitățile de acolo. Cred că acest lucru este foarte necesar.
Eu nu generalizez, nu spun că nu sint critici care nu fac lucrul acesta, dar cred că ar fi necesar un contact foarte serios al tuturor criticilor noștri cu realitatea.”

socialist, așa cum a fost instituită la Academie, acolo o desigur într-un cadru restrîns o dezbateri despre Umanism și epoca noastră. Discuțiile ar fi și aici — cum au fost și acolo — rodnice și folositoare. Cu aceasta Comitetul de conducere al Uniunii Scriitorilor ar îndeplini și una din sarcinile sale principale.
Dezbateri similare s-ar putea organiza și cu privire la alte probleme de principii și care, vreau să notez în deosebi acest lucru, nu interesează numai o secțiune sau alta a Uniunii, ci pe toți scriitorii deopotrivă, prozatori, poeți, dramaturgi și critici.

AUREL MIHALE, după ce a făcut unele observații asupra raportului, relevînd succesele pe plan literar ale anului 1950, a spus: „Pe lângă succese constatînd, toți, că literatura noastră se găsește încă în urma vechii, în urma construcției socialiste, a problemelor majore și a sarcinilor pe care lupla pentru o societate nouă le ridică și în fața scriitorilor. Taboul general de ansamblu al literaturii noastre are lipsuri evidente din punct de vedere tematic. Literatura noastră răs-punde într-un mod încă insuficient unor importante teme ale vieții noastre noi, ale construcției socialiste, grandioase, pline de avînt și înțelepciune, care are loc în țara noastră... Literatura noastră este deosebit de infățișeze cît mai veridic, la un nivel ideologic artistic cît mai înalt, acest proces al complex al construirii vechii noi. Noi, scriitorii, să participăm mai activ prin operele noastre la desfășurarea acestei minunate bătălii pentru o lume nouă. Și tocmai prin această oglindire a realităților noi și a problemelor majore ale construcției socialiste în cărțile noastre vor servi, în cel mai înalt grad, cauza literaturii realist-socialiste, cauza poporului”. Aurel Mihaile a analizat apoi activitatea de pînă acum a Biroului Uniunii Scriitorilor precum și sarcinile care-i revin pe viitor. În continuare, s-a referit la activitatea editorilor, propunînd Uniunii Scriitorilor o serie de mijloace prin care s-ar putea da în această direcție un sprijin efectiv. „Mi se pare că este necesar ca scriitorii prin secțiile și comisiile de creație respective, prin comisiile redacționale ale editurilor să dea un ajutor calificat editurilor noastre. Folosînd și experiența din trecut, trebuie să găsim împreună cu conducerea Uniunii Scriitorilor forma organizatorică cea mai potrivită care trebuie să concretizeze acest ajutor. Trebuie amintit că nu întotdeauna și nu față de toate manuscrisele noastre manifestînd răspunderea și exigența necesară în vederea publicării. La exigența sporită, justificată și binevenită a editurilor noastre, exigență pe care noi toți o salutăm, trebuie să venim și noi cu un spor însemnat de exigență. Să dăm editurilor noastre cît mai bune și cît mai multe manuscrise caracterizate în primul rînd prin actualitate și partinătate. Vă asigur că pentru aceste manuscrise, editurile noastre vor găsi oricînd și în orice condiții posibilități nelimitate de tipărire și difuzare.”

„În expunerea sa de la Cluj, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a subliniat ca problemă esențială a muncii noastre necesitatea legăturii cu viața, lucru reamintit și în cadrul lucrărilor Conferinței Orașenești de Partid de la București, — a spus MIHAI NOVICOV.

„De altfel, nu este greu de văzut cum la originea diferitelor noastre urări care le-am descoperit în unele lucrări literare, s-a insuficientă legătură a scriitorului cu viața poporului. Și unele deficiențe în construirea caracterelor și chiar unele deficiențe de compoziție reies adesea din sărăcia materialului pe care scriitorul încearcă să-l compenseze printr-o intervenție însărcinată neîntemeiată. Accentuînd asupra necesității înnulțirii continue a formelor de legătură a scriitorilor cu viața clasei muncitoare, vorbitorul a atras atenția asupra caracterului de multe ori formal al documentării. „Să fim conștienți că nici deplasările în fabrică, nici cunoștințele pe care le facem în diferite medii, nu pot aduce o experiență de viață reală și cu adevărat adîncă, decît dacă această cunoaștere este activă. Și marii scriitori — cei în viață și cei din trecut — ne dau în acest sens exemple”. Vorbînd despre activitatea Comitetului de conducere a Uniunii Scriitorilor, Mihai Novicov a remarcat: „Principiul lucru pe care trebuie să-l reclamăm Comitetului și Biroului său, este să asigure prin reviste, prin secțiile sale de creație, o discuție cît mai partinică, cît mai critică și autocritică asupra problemelor concrete ale creației literare. Ceea ce a contribuit la nevalorificarea tuturor posibilităților literaturii noastre, la slăbiciunile arătate în raport, a fost în mare măsură atmosfera de menajare reciprocă, de evitare a discuției la obiect, alune-carea spre probleme lăturale și evitarea discuțiilor foarte clare, tovarășești, asupra succesele și lipsurilor diferitelor lucrări literare. În acest sens, trebuie activate în primul rînd secțiile de creație ale Uniunii Scriitorilor.”

Darea de seamă asupra Discuțiilor din cadrul Plenarei largie a Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din R.P.R. va fi continuată în numerele viitoare ale gazetei.

Discuții la raport

Luînd cuvîntul, ION MARIN SA-DOVEANU a spus: „Am ascultat cu deosebită atenție și mult interes amplu și bogatul raport expus aci de tovarășul Zaharia Stancu. S-a subliniat la început momentul important în care s-a ținut acest raport.”

Intr-adevăr, în viața internațională este un nou moment de biruință al lagărului păcii, căruia îi aparținem și noi, biruință marcată de călătoriile premierului Uniunii Sovietice, Hrușciov.

În al doilea rînd, în raport s-a făcut un tur de orizont asupra creațiilor nemcitate, pe toate secțiile, a vechii de construcție la noi în țară. Ce nu s-a construit și ce nu se construiește în Republică azi, grație socialismului care se zidește?

Și, în sfîrșit, în al treilea rînd, s-a analizat poziția scriitorului față de aceste dimensiuni mari, poziția scriitorului fiind ca înșăși dimensiunea cea mai importantă de construcție al socialismului și analizată și în îndatoririle, dar și în drepturile sale.

Este adevărat. Sînt un scriitor care nu mai sint tîner, și în trecut nu am cunoscut niciodată poziția aceasta avantajoasă din toate punctele de vedere pe care scriitorul o are în societatea socialistă de astăzi. Ba ceva mai mult. Azi scriitorul poate să spună cuvîntul liber și este chemat ca, împreună cu toți ceilalți muncitori, să dea o mîna de ajutor într-un front unic al scriitorilor de toate vîrstele, la construirea acestei vieți. Evident, este o sarcină de onoare, și toți ne străduim, după puterile noastre, să răspundem ei.

Cunoaștem care sint obligațiile literaturii și ale scriitorilor astăzi. Un scriitor fantezist, un scriitor care nu folosește nîmînu, nu mai este conceput. Intrucît mă privește, vă mărturisesc că astăzi cunosc un sentiment — care îmi era cu totul străin în trecut — în legătură cu îndeplinirea mea scriitoricească. Sentimentul acesta nu se dezlepește de mine, la masa de scris și anume, întrebarea pe care mi-o pun nemcetat: „interesează pe cineva ce fac eu aici? Este de folos cuiva din această mare țară românească lucrul pe care îl îndeplinesc, pe care îndrăznesc să-l scriu aici?”

Această întrebare îmi dă neîncetat imbold în muncă.

Cred că a lua contact cu viața — cum chiar raportul propunea — și a lua contact cu viața într-un fel constructiv — este singura formulă care poate să completeze locul care rămîne gol în noi, între cunoștințele teoretice și realizările noastre literare.

Acum cîteva zile, mi s-a întîmplat să întîlnesc pe cineva, un închinat, care, înainte se îngădise a lua contact cu viața, și acum se plîngea că nu lucrează, și alții. A plecat apoi să lucreze, și alții. A plecat în Moldova. Omul acesta s-a întors, după vreo cîteva luni de zile petrecute printre muncitori, în contact direct cu ei. Când l-am văzut era altul, era complet schimbat. Era un om entuziasmat, prins de cea mai mare rivină de lucru. Luase contact și trăise trei sau patru luni de zile în mijlocul muncitorilor, fapt care îi inculcase un fel de febră, un fel de ardore nu numai de a înțelege starea de lucruri de azi, dar de a lucra efectiv și constructiv alături de acești muncitori.

Vă mărturisesc că am avut un moment de invidie. Îmi spuneam: experiența acestui om mi-ar prinde folos de bine mie, în scrisul meu. Cred că din experiența dumneavoastră, a tuturor, știți că nu există ceva mai împingător, mai lămuritor pentru un scriitor decît ea, în cercul unor prieteni, să-și povestească proiectul romanului, al nuvelii, sau al capitolului pe care îl are de scris. Gîndiți-vă că în loc de acești tovarășii — scriitori și ei — s-ar face această expunere de proiect unui muncitor, unui inginer sau unui arhitect. Din punct de vedere al specialității cu care el vine și în care are o vastă trăire, o vastă experiență, el ne va aborda sau ne va contrazice — în orice caz, ne va da un enorm ajutor în muncă.

Raportul a propus — și am impresia că Uniunea Scriitorilor o să-și însușească o serie întreagă de soluții de gîsît, simple, care în genul acelor propuse de tov. Zaharia Stancu — ca noi, scriitorii, să luăm contact cu cit mai mulți oameni ai muncii, pentru ca în felul acesta să ne îmbogățim și experiența și să ne umplem în cunoștințe și să putem avea un contact mai viu între cunoștințele noastre teoretice și lucrările valabile pe care trebuie să le facem. În ce mă privește, mărturisesc că sint gata oricînd să răspund la această chemare a Uniunii și să intru în oricare dintre aceste experiențe de trăire cu oameni care vin plini de cunoștințe, și de a lua cunoștință despre viața multă, în toate activitățile și manifestările ei, — pentru ca în felul acesta, după puterile mele de scriitor care nu mai e tînar, să scrivesc cauza socialismului cu pana mea și să stau alături

de partid și de întregul popor, în cauza construcției Republicii Populare Romîne!

MARIA BANUȘ a apreciat caracterul obiectiv și judicios al raportului. În continuare vorbitoarea a spus:

„Am fost de curînd pe Valea Jiului. Cunosco această regiune din anii 1940—41. Am deci posibilitatea să fac unele comparații în cunoștința de cauză.”

— O discuție asupra unui volum de versuri recent apărut a unei probleme centrale a zilei;
— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

de partid și de întregul popor, în cauza construcției Republicii Populare Romîne!

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

— O discuție de cruce a editurii;
— O discuție de cruce a Ministerului Instrucțiunii și Culturii; toate trei acțiunile urmează să se bucura de sprijinul concret și eficient al conducerei Uniunii.

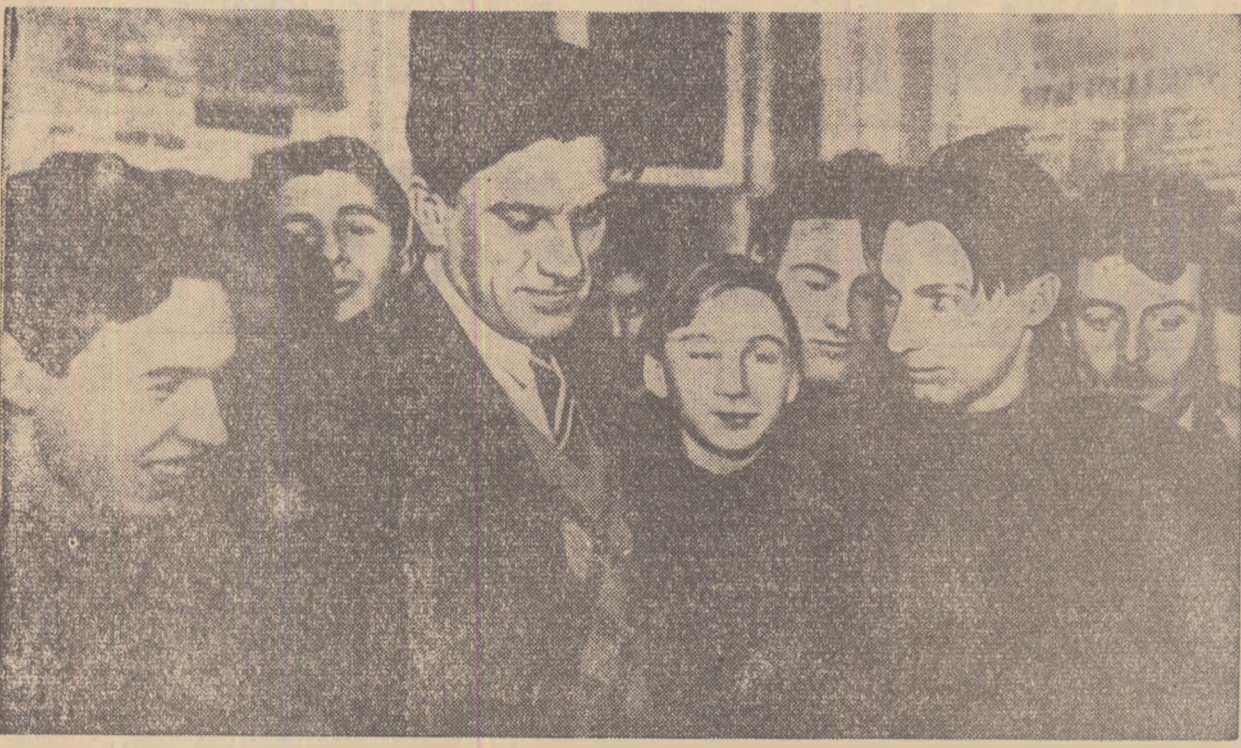
„Tribuna” a dat o mare atenție

L-AM CUNOSCUȚ PE MAIAKOVSKI

Articol scris pentru „Gazeta literară”

Traduceri de Vladimir I. Lenin

Vladimir Maiakovski în mijlocul tinerilor scriitori sovietici la sărbătorirea a 20 de ani de activitate scriitoricească

Haina de oțel a poetului

Articol scris pentru „Gazeta literară”

Eram îndrăgostit de Maiakovski. Când apărea undeva deveneam sfios, eram emoționat ori de câte ori își oprise atenția asupra mea... Atenția mea era îndreptată tot timpul spre el, nu scăpam nici un gest al lui, nici o privire, nici un cuvânt. Deși eram tânăr în vremea aceea, eram în stare să renunț pe rind la toate întâlnirile amoroase, știind că în același timp îl pot vedea undeva, în casa unor cunoscuți, pe Maiakovski.

Eram mai tânăr decât Maiakovski — și vreo zece ani — abia pășeam în literatură. Știa oare cât îl admiram? În orice caz, între noi doi, în mijlocul vreunui grup de literați strînși la un loc, se stabila un contact tacit, iar mie îmi era nespus de plăcut să simt că vreuna din replicile lui era rostită special pentru mine, așteptând aprobarea sau părerea mea.

Era foarte aspru cu mine, ca și cu toți literații, își exprima părerea despre ceea ce scriam, dacă nu-l plăcea, fără nici un fel de menajamente.

— Ți-am citit povestirea. În viața mea n-am citit ceva mai plăcut! Iar tu, în orice caz, între noi doi, în mijlocul vreunui grup de literați strînși la un loc, se stabila un contact tacit, iar mie îmi era nespus de plăcut să simt că vreuna din replicile lui era rostită special pentru mine, așteptând aprobarea sau părerea mea.

A MINTIRI DESPRE MAIAKOVSKI

gete. Era într-o seară de aprilie, rece, cu o lună mică pe cer — asta n-am să uit niciodată.

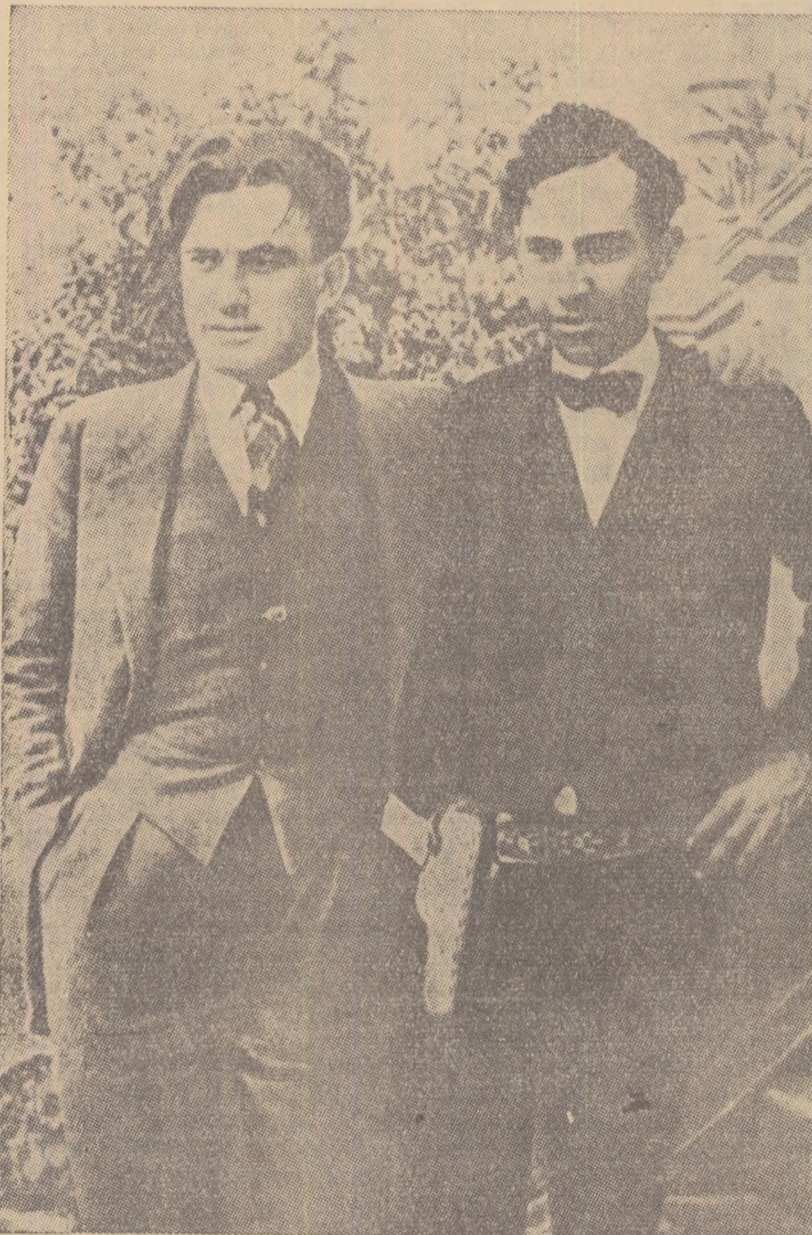
Maiakovski era comunist cu tot sufletul și cu toată rațiunea sa. Când citea versuri îndreptate împotriva dușmanilor noii vieți a țării — împotriva a tot felul de dușmani începând de la Chamberlain până la birocrat sau șperfar — părea că în minile lui strălucea tălșul unei săbii.

În Moscova sînt două monumente ale lui Maiakovski: unul — statuia la care el îl privit, probabil, cu severitate, și altul — statuia de metru care-l poartă numele și de care el, îndrăgostit de industrie, ar fi fost fără îndoială încântat.

E o statuie foarte frumoasă, cu pereți din arcuri de oțel, în care oțelul se află, ca să zic așa, în stare naturală, brăzdat doar de câteva linii de culoare roșie. Imbinarea acestor două culori sugerează mașinile, este cum spuneam, foarte industrială.

Intr-o zi, arcurile acestea mi s-au părut tăieturi uriașe ale unor buzunare, pe o haină. În clipa următoare știam ce reprezintă această statuie.

— Haina de oțel a lui Maiakovski — mi-a spus înfășurându-mi-o.

Fotografia aceasta a fost publicată în Daily Worker (Chicago, 21 septembrie 1925) cu următoarea expl. cație: „Francisco Moreno (dreapta) deputat comunist din Vera-Cruz. În stînga se află poetul proletar rus Vladimir Maiakovski”.

lurii OLEȘA

În fața unuia din marile hoteluri ale Djakarta, care înainte o vreme purta numele de Nederlanden, se înalță și azi un zid mare de piatră. Menirea lui era să-i izoleze pe stăpînii albi de vacarmul străzii și să-i scutească de a-i vedea pe muncitorii cu pielea cafenie care, pe străzile din preajma hotelului, cărau în spinare baloturi grele, mîsurau trowarele, împingeau tîmbărațele cu gunozi — într-un cuvînt, făceau totul pentru ca stăpînii să nu mai trebuie să facă nimic. De acest zid bîtrîn se apropie adeseori un bărbat în prea tin vîrstă, cu fața acoperită de o barbă rară și sălbatică.

Cu clișia an în urmă era un om tînr, sănătos și-l chema Bagus Salim, Salim zeu bun... Era belic, adică stătea toată ziua cîndare pe șaua îngustă a rîșiei lui, sunînd de zor și strigînd cît îl ținea gura, ca să se facă remarcat printre miile de sărmani care el trebuia să câștige zilnic.

Dar de o asemenea țărărie n-avea parte decât foarte rar; căci în vremeurile acelea nesigure, cînd soldații

INDONEZIA — ȚARA DE SUB ECATOR

olandeze se mai aflau în țară, cînd începeau chiar să părăsind din nou spre inimă țării sau se plimbau înarmat pînă-n dinți pe străzile Djakarta, bîgînd spaima în cetățeni, hotelului, cărau în spinare baloturi grele, mîsurau trowarele, împingeau tîmbărațele cu gunozi — într-un cuvînt, făceau totul pentru ca stăpînii să nu mai trebuie să facă nimic. De acest zid bîtrîn se apropie adeseori un bărbat în prea tin vîrstă, cu fața acoperită de o barbă rară și sălbatică.

Cu clișia an în urmă era un om tînr, sănătos și-l chema Bagus Salim, Salim zeu bun... Era belic, adică stătea toată ziua cîndare pe șaua îngustă a rîșiei lui, sunînd de zor și strigînd cît îl ținea gura, ca să se facă remarcat printre miile de sărmani care el trebuia să câștige zilnic.

Dar de o asemenea țărărie n-avea parte decât foarte rar; căci în vremeurile acelea nesigure, cînd soldații

neziar căzuse; acum însă nu mai era vorba de existența guvernului, ci de însăși viața poporului. Iar acesta, la atacul mișcării al olandezilor, a răspuns prin luptă: din nou au început să răsună tobele de război și din nou jungla a fost însuflețită de focurile și cîntecele luptătorilor. Orișe mari, cei drept, au căzut pradă unităților armate olandeze. Pe străzile Djakarta dușiiuau carele blindate, iar beliații descuși nu mai puteau să iasă la lucru. Salim s-a întors și el în satul natal, la camponul în care-l aștepta Mina lui și la foarașii de lupți care se retrăseră și ei la țară.

În acest timp, Mina avea de lucru pînă peste cap. În fortăreață erau aduși mereu alți prizonieri; pe mulți dintre aceștia li cunoștea, dar nici

Balada despre viața și moartea tinerei Mina

Dacă pînă atunci Mina îi plăcuse doar pe făcluț Salim, din clipa în care a aflat ce fel de vești aducea în sat acest belic, aparent înofensiv, care batea toată ziua zădărie orașului cu rîșia lui, ea a început să simtă pentru el mai mult decât o simplă afecțiune. Și în timp ce luna plină se ridică pe cer, iar în noaptea se auzea în surdina cîntecele prelung al gamelanului, cei doi și-au împărțit marea taină a inimilor lor.

După nînta care n-a atras oaspeții, singura mîncare fiind o găină slabă cu orez, Mina s-a dus să-și caute de lucru. Și intrucît cunoștea limba olandeză, a căpătat un loc bun, de translator la fortăreața garnizoanei olandeze.

În fiecare zi, Mina îi dădea de veste despre cele întîmplătoare lui Salim, care la rîndul lui, îi informa în timpul nopții pe comandantul detașamentului de partizani, care lucra în junglă.

Comandantul fortăreței se arăta mulțumit de Mina, căci era o femeie tăcută, discretă și corectă în muncă. La audierile ofițerilor, nu o dată a fost auzit spunînd că e foarte indicat să te pui bine cu populația locală, în măsura în care și se oferă posibilitatea de a câștiga un punct de sprijin sigur. De pildă, el are ca traducătoare o corcitură care, pentru o bucată de stofă, e în stare să facă orice... Și, într-adevăr, Mina a început să se îmbrace bine din stoffele pe care, din cînd în cînd, i le dăruia comandantul. Acesta avea față de ea o atitudine cuvințioasă și binevoitoare, cădea să-i explice că trebuie să fie recunoscătoare singurii ei olandezi, pentru că alfel ar fi fost și ea „o proastă, o nespălată și o răzvrătită” ca toți indonezienii, care aveau să plătească scump pei... în căpătîrirea lor. „Se pregătesc mari operațiuni — spunea el — care vor face să se cîntărească nemulțumirile Javai și după care vor începe să măi răsună în noaptea tobele sălbatice din lanurile de orez.” Mina se uita înfrînt în ochii comandantului, cu privirea ei blajină, în timp ce pe buze îi flutura un zîmbet binevoitor.

A venit și ziua cînd în întreaga țară s-a răspîndit ca fulgerul vestea înspăimîntătoare: olandezii au reinlocuit starea de război. Guvernul indonezian căzuse; acum însă nu mai era vorba de existența guvernului, ci de însăși viața poporului. Iar acesta, la atacul mișcării al olandezilor, a răspuns prin luptă: din nou au început să răsună tobele de război și din nou jungla a fost însuflețită de focurile și cîntecele luptătorilor. Orișe mari, cei drept, au căzut pradă unităților armate olandeze. Pe străzile Djakarta dușiiuau carele blindate, iar beliații descuși nu mai puteau să iasă la lucru. Salim s-a întors și el în satul natal, la camponul în care-l aștepta Mina lui și la foarașii de lupți care se retrăseră și ei la țară.

În acest timp, Mina avea de lucru pînă peste cap. În fortăreață erau aduși mereu alți prizonieri; pe mulți dintre aceștia li cunoștea, dar nici

de JIRI MAREK

lim, care la rîndul lui, îi informa în timpul nopții pe comandantul detașamentului de partizani, care lucra în junglă.

Comandantul fortăreței se arăta mulțumit de Mina, căci era o femeie tăcută, discretă și corectă în muncă. La audierile ofițerilor, nu o dată a fost auzit spunînd că e foarte indicat să te pui bine cu populația locală, în măsura în care și se oferă posibilitatea de a câștiga un punct de sprijin sigur. De pildă, el are ca traducătoare o corcitură care, pentru o bucată de stofă, e în stare să facă orice... Și, într-adevăr, Mina a început să se îmbrace bine din stoffele pe care, din cînd în cînd, i le dăruia comandantul. Acesta avea față de ea o atitudine cuvințioasă și binevoitoare, cădea să-i explice că trebuie să fie recunoscătoare singurii ei olandezi, pentru că alfel ar fi fost și ea „o proastă, o nespălată și o răzvrătită” ca toți indonezienii, care aveau să plătească scump pei... în căpătîrirea lor. „Se pregătesc mari operațiuni — spunea el — care vor face să se cîntărească nemulțumirile Javai și după care vor începe să măi răsună în noaptea tobele sălbatice din lanurile de orez.” Mina se uita înfrînt în ochii comandantului, cu privirea ei blajină, în timp ce pe buze îi flutura un zîmbet binevoitor.

A venit și ziua cînd în întreaga țară s-a răspîndit ca fulgerul vestea înspăimîntătoare: olandezii au reinlocuit starea de război. Guvernul indonezian căzuse; acum însă nu mai era vorba de existența guvernului, ci de însăși viața poporului. Iar acesta, la atacul mișcării al olandezilor, a răspuns prin luptă: din nou au început să răsună tobele de război și din nou jungla a fost însuflețită de focurile și cîntecele luptătorilor. Orișe mari, cei drept, au căzut pradă unităților armate olandeze. Pe străzile Djakarta dușiiuau carele blindate, iar beliații descuși nu mai puteau să iasă la lucru. Salim s-a întors și el în satul natal, la camponul în care-l aștepta Mina lui și la foarașii de lupți care se retrăseră și ei la țară.

În acest timp, Mina avea de lucru pînă peste cap. În fortăreață erau aduși mereu alți prizonieri; pe mulți dintre aceștia li cunoștea, dar nici

drept spre casă. Un duh rău îi îndruma pașii.

Căci soldații care aveau automobile la dispoziție, s-au răspîndit cu înfăptuire în toate direcțiile pentru a pune mina pe primădănoșii Javai. Una dintre detașamentele a pornit spre satul ei. În clipa în care femeia înspăimîntată îi explica lui Salim ceea ce întîmplase, în fața camponului lor se auzi strîlind înra unei mașini. Era trîrziu și te mai gîndești la fugă, după cum zadarnic era să te mai gîndești la apărare.

Cinci soldați, în frunte cu un subofițer, dădura buzna în coliba sărăcăcioasă, ca să-i aresteze pe Salim. Spre marea lor uimire, o găsiră acolo și pe Mina. S-au năpustit mai înfrînt asupra lui Salim și l-au legat cobz, apoi au început să-i lovească cu furie pe Mina.

— Unde sînt bandiții? Unde sînt detașamentele de partizani? strigau la ei cu disperare.

Mina nu scotea o vorbă, făcea cu înzăpăinare și din buzele-i rupte și mișcările începu să se prelingă o șuviță de singe. Furia soldaților creștea Traseră cite o dușcă zdărnă de om din buzoanele lor și continuă să-i pună întrebări. Dar Mina tăcea; făcea și Salim, care zadarnic își încerca mințile strîns în lanțuri patenice. Subofițerul se repezi și-i înjunghie pe femeie cu baioneta. Cei doi s-au urmară exemplul, apoi cu toții s-au întors să-l omoreze și pe Salim. Numai că, în clipa aceea, veni o fugă fărâmi de pe plantuțiile de restie de zahăr, care afleșeră de la opii ce se întîmplă în sat. Înarmați cu cuștele de tăiat restia, ei intrară în campon și îi uciseră pe soldați.

I-au sălămat apoi lanțurile lui Salim. Dar vîrurile lui au rămas afîntate într-un anumit loc și nu mai deslușeau pe nimeni. Din buzele-i tresurîndă nu mai conțeneau să iasă blestemele și strigătele de ură, iar sufletul i se desprîse pentru totdeauna de inimă Salim înnebunită.

A venit și ziua cînd detașamentele

Editurile sovietice în preajma aniversării lui V. I. LENIN

Asupra operelor lui V. I. Lenin, asupra contribuției lui la dezvoltarea fizicului, economiei politice și a altor științe, s-au scris pînă acum nemăsurate studii și lucrări monografice. Există însă o literatură a activității lui care n-a fost pînă acum supusă unei cercetări științifice, monografice, multilaterale: activitatea lui Lenin ca ziarist.

Spre a împlini acest gol „Gospolitizdat” a anunțat că, în curînd, cu prilejul aniversării nașterii lui Lenin, va scoate de sub tipar prima carte consacrată acestei teme: „Lenin publicist” de B. V. Iacovlev. Lucrarea este așteptată cu mare interes de cercurii largi ale lucrătorilor din presa sovietică, de la radio și televiziune, de scriitorii și lucrătorii din edituri, etc. În această carte, autorul supune unei analize multilaterale arta publicistică a lui Lenin și mijloacele ei, se ocupă de genurile literare folosite de Lenin în îndelungata sa activitate de publicist, de literatura literară a uriașei sale moșteniri scrise.

Acestei lucrări a activității lui Lenin — dar privită dintr-un alt unghi — îi este consacrat și un alt lucrare, apărută zilele acestea în aceeași editură: culegerea „Lenin ca ziarist și redactor”. Aceasta culegere reunește, într-un volum conceput în mod original, articole și fragmente din lucrările lui Lenin privind problemele muncii în presă și sarcinile ziarului comunist, scrisori ale lui Lenin și referiri făcute de el în diferite convorbiri privind principiile muncii ziaristice și redacționale, facsimile ale unor manuscrise extrem de conținut pentru atenția și mîgala deosebită cu care lucra Lenin la redactarea textelor destinate tiparului; volumul mai cuprinde amintirile unor cunoscuți ziaristi contemporani privind diferite aspecte ale activității lui Lenin ca publicist.

La acest gen de cărți consacrate personalității lui Lenin se raportează într-o anumită măsură și lucrarea recent apărută a lui V. Vorobiov, intitulată: „Scriitorul preferat al lui Lenin”. Lucrarea se referă la admirația și dragostea lui Lenin față de creația chehoviană și se ocupă, printre altele, de modul în care Lenin a folosit în numeroasele sale scrieri, exemple, comparatii, citate și referiri la opera marei lui A. P. Chehov.